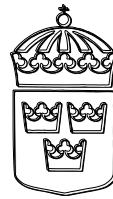

Regeringens proposition

2011/12:109

Vissa åtgärder mot illegala vapen

Prop.
2011/12:109

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 15 mars 2012

Fredrik Reinfeldt

Beatrice Ask
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till skärpt vapenlagstiftning.

Det föreslås att reglerna om grovt vapenbrott förtydligas genom att det i lagtexten uttryckligen anges vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömning av om ett vapenbrott är grovt. Sådana omständigheter är att vapnet har innehafts på allmän plats eller inom ett skolområde, att vapnet har varit av särskilt farlig beskaffenhet eller att innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen. Det lämnas också förslag till två nya straffbestämmelser. Den ena innebär att det blir straffbart att inte anmäla införsel av vapen och ammunition från ett annat EU-land till Tullverket. Genom den andra bestämmelsen blir det straffbart att förvara vapen åt någon annan utan att föreskrivet tillstånd till förvaringen finns.

Det föreslås dessutom att kraven på vapenhandlare skärps. Förutsättningarna för tillstånd stramas upp och det införs en skyldighet för tillståndshavaren att anmäla till polismyndigheten om det sker en förändring av vem som har ett betydande inflytande över verksamheten. Det föreslås också att det införs bestämmelser om att föreståndare och ersättare för en vapenhandel ska uppfylla samma krav som tillståndshavaren.

I syfte att förhindra att olämpliga personer har tillgång till vapen föreslås vidare att skyldigheten för läkare att anmäla patienter som av medicinska skäl är olämpliga att inneha vapen utvidgas. Slutligen införs en skyldighet att omhänderta tillståndsbevis i samband med att ett vapen tas om hand och det införs regler om att tillståndet ska vara ogiltigt så länge omhändertagandet gäller.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2012.

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen	11
3	Ärendet och dess beredning	12
3.1	Åtgärder på vapenområdet	12
4	Behov av förändrade straffbestämmelser	14
4.1	Grovt vapenbrott	14
4.2	Förvaring av skjutvapen åt någon annan	20
4.3	Övriga brott mot vapenlagen	22
4.4	Anmälningsskyldighet vid införsel och utförsel av vapen	24
5	Handel med skjutvapen	27
5.1	Tillstånd att driva handel med skjutvapen	27
5.2	Föreståndare och ersättare	30
6	Läkares anmälningsskyldighet enligt vapenlagen	31
7	Omhändertagande av vapen och tillståndsbevis	32
7.1	Omhändertagande av skjutvapen som har tilldelats hemvärnets personal	32
7.2	Omhändertagande av tillståndsbevis	34
8	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	35
9	Kostnader	36
10	Författningskommentar	36
10.1	Förslaget till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)	36
10.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen	44
Bilaga 1	Sammanfattning av departementspromemorian Vissa frågor om vapenlagen (Ds 2010:6)	45
Bilaga 2	Departementspromemoriens (Ds 2010:6) lagförslag	47
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser (Ds 2010:6)	58
Bilaga 4	Sammanfattning av departementspromemorian Genomförande av FN:s vapenprotokoll m.m. (Ds 2009:22)	59
Bilaga 5	Departementspromemoriens (Ds 2009:22) lagförslag (delar av)	61
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanser (Ds 2009:22)	62
Bilaga 7	Lagrådsremissens lagförslag	63
Bilaga 8	Lagrådets yttrande	70

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2011/12:109

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i vapenlagen (1996:67),
2. lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)

Häri genom föreskrivs i fråga om vapenlagen (1996:67)
dels att nuvarande 6 kap. 4 a § ska betecknas 6 kap. 4 b §,
dels att 2 kap. 10 och 18 §§, 6 kap. 4 och 6 §§, 9 kap. 1 och 2 §§ samt
 rubriken närmast före 6 kap. 4 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas sex nya paragrafer, 2 kap. 10 a–10 d §§
 och 6 kap. 3 b och 4 a §§, samt närmast före 6 kap. 3 b § en ny rubrik av
 följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

10 §¹

Tillstånd att driva handel med skjutvapen får meddelas den som *har rätt att driva handel i allmänhet, har de kunskaper som behövs samt är ordentlig och pålitlig*. Tillstånd får meddelas endast för handel som *skall* bedrivas yrkesmässigt.

I tillståndet skall det anges vilka typer av skjutvapen och vilket antal av varje typ av skjutvapen tillståndet avser. Tillståndet medför rätt att inneha de skjutvapen som anges där. Tillståndet får förenas med villkor om hur skjutvapnen skall förvaras.

Ett tillstånd enligt första stycket medför inte rätt att inneha andra helautomatiska skjutvapen än sådana som tagits in för en viss köpare.

Tillstånd att driva handel med skjutvapen får *endast* meddelas den som *med hänsyn till kunskap, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att driva sådan verksamhet*. Tillstånd får meddelas endast för handel som *ska* bedrivas yrkesmässigt.

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt första stycket, utom när det gäller kravet på kunskap, dessutom avse de fysiska personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen.

Om det sker en förändring av vem som har ett betydande inflytande över en juridisk person, ska tillståndshavaren snarast möjligt anmäla förändringen till polismyndigheten.

10 a §

En juridisk person med tillstånd att driva handel med skjutvapen ska ha en föreståndare som ansva-

¹ Senaste lydelse 2000:147.

rar för verksamheten.

Föreståndaren ska ha godkänts av polismyndigheten.

10 b §

Om den som har tillstånd att driva handel med skjutvapen eller, i fråga om en juridisk person, föreståndaren för sådan verksamhet är förhindrad att ansvara för verksamheten ska han eller hon sätta en ersättare i sitt ställe.

Ersättaren ska ha godkänts av polismyndigheten.

10 c §

Endast den som uppfyller de krav som anges i 10 § första stycket får godkännas som föreståndare eller ersättare.

10 d §

I ett tillstånd att driva handel med skjutvapen ska det anges vilka typer av skjutvapen och vilket antal av varje typ av skjutvapen tillståndet avser. Tillståndet ger rätt att inneha de skjutvapen som anges där. Tillståndet får förenas med villkor om hur skjutvapnen ska förvaras.

Tillståndet ger dock inte rätt att inneha andra helautomatiska skjutvapen än sådana som har tagits in för en viss köpare.

18 §²

Rikspolisstyrelsen *skall* med hjälp av automatiserad behandling föra separata centrala register över

Rikspolisstyrelsen *ska* med hjälp av automatiserad behandling föra separata centrala register över

1. personer och organisationer som enligt denna lag har meddelats tillstånd att inneha skjutvapen eller ammunition eller tillstånd att låna skjutvapen samt personer som tillhör hemvärnets personal och som av Försvarsmakten har tilldelats skjutvapen för förvaring i bostaden (vapeninnehavarregistret),

2. de skjutvapen för vilka tillstånd till innehav har meddelats enligt denna lag samt skjutvapen som upphittats eller anmälts stulna eller försvunna (vapenregistret) och

² Senaste lydelse 2006:386.

3. personer och organisationer som har meddelats tillstånd enligt denna lag att *bedriva* handel med skjutvapen *eller* att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation (vapenhandlarregistret).

3. personer och organisationer som har meddelats tillstånd enligt denna lag att *driva* handel med skjutvapen, *fysiska personer som har ett betydande inflytande över en sådan juridisk person som har tillstånd att driva handel med skjutvapen, personer som har godkänts att som föreståndare eller ersättare svara för sådan verksamhet samt personer och organisationer som har meddelats tillstånd enligt denna lag att ta* emot skjutvapen för översyn eller reparation (vapenhandlarregistret).

Det får av vapeninnehavarregistret inte framgå att en registrerad person tillhör hemvärnets personal.

6 kap.

Återkallelse av godkännande

3 b §

Ett godkännande som föreståndare eller ersättare ska återkallas av polismyndigheten om förutsättningarna för godkännandet inte längre finns.

Omhändertagande av vapen och ammunition

Omhändertagande av vapen, ammunition och tillståndsbevis

4 §³

Polismyndigheten *skall* besluta att ett vapen med tillhörande ammunition *skall* tas om hand om

Polismyndigheten *ska* besluta att ett vapen med tillhörande ammunition *och tillståndsbevis ska* tas om hand om

a) det finns risk att vapnet missbrukas, eller

b) det är sannolikt att tillståndet att inneha vapnet kommer att återkallas och särskilda omständigheter inte talar emot ett omhändertagande.

Om risken för missbruk är överhängande, får *vapen eller ammunition* tas om hand även utan ett sådant beslut. En sådan åtgärd får vidtas av polismän, jakttillsynsmän som länsstyrelsen förordnat, personal vid Kustbevakningen och

Om risken för missbruk är överhängande, får *egendomen* tas om hand även utan ett sådant beslut. En sådan åtgärd får vidtas av polismän, jakttillsynsmän som länsstyrelsen förordnat, personal vid Kustbevakningen och Tullver-

³ Senaste lydelse 2000:147.

Tullverket eller särskilt förordnade tjänstemän vid länsstyrelsen. Åtgärden *skall* skyndsamt anmälas till polismyndigheten, som omedelbart *skall* pröva om omhändertagandet *skall* bestå.

ket eller särskilt förordnade tjänstemän vid länsstyrelsen. Åtgärden *ska* skyndsamt anmälas till polismyndigheten, som omedelbart *ska* pröva om omhändertagandet *ska* bestå.

4 a §

Om polismyndigheten har beslutat om omhändertagande enligt 4 §, ska frågan om återkallelse av tillståndet prövas skyndsamt.

Tillståndet är ogiltigt till dess att frågan om återkallelse har prövats.

Återkallas inte tillståndet ska tillståndsbeviset omedelbart lämnas tillbaka.

6 §⁴

En läkare som bedömer att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen *skall* omedelbart anmäla detta till polismyndigheten *i* den ort där patienten är folkbokförd. Anmälan behöver inte göras om det med hänsyn till omständigheterna står klart för läkaren att patienten inte har tillstånd *för* skjutvapen.

En läkare som bedömer att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen *ska* omedelbart anmäla detta till polismyndigheten *på* den ort där patienten är folkbokförd. Anmälan behöver inte göras om det med hänsyn till omständigheterna står klart för läkaren att patienten inte har tillstånd *att inneha* skjutvapen.

Den anmälningsskyldighet som läkare har enligt första stycket gäller även i fråga om en person som genomgår rättspsykiatrisk undersökning eller utredning enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m.

9 kap.

1 §

Den som uppsåtligt innehar ett skjutvapen utan att ha rätt till det eller överlåter eller lånar ut ett skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha vapnet döms för vapenbrott till fängelse i högst ett år.

Om brottet är grovt döms för grovt vapenbrott till fängelse i lägst sex månader och högst fyra

Om brottet är grovt döms för grovt vapenbrott till fängelse i lägst sex månader och högst fyra

⁴ Senaste lydelse 2006:386.

år. *Vid bedömande av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om*

1. vapnet har innehafts på allmän plats, i ett fordon på allmän plats eller inom ett skolområde där grundskole- eller gymnasieundervisning bedrivs,

2. vapnet har varit av särskilt farlig beskaffenhet, eller

3. innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen.

Om gärningen har begåtts av oaktsamhet eller om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

2 §⁵

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) missbrukar rätten att inneha ett skjutvapen genom att använda det för något annat ändamål än det som han eller hon är berättigad till,

b) bryter mot bestämmelserna om överlämnande till förvaring hos någon annan i 5 kap. 3 § första stycket *eller om användning vid sådan förvaring i 5 kap. 3 § andra stycket* eller om transport i 5 kap. 4 § eller mot *föreskrifter eller villkor i fråga om förvaring av vapen som meddelats med stöd av denna lag,*

c) bryter mot bestämmelserna om förvaring i 5 kap. 1–3 §§ i fråga om skjutvapen eller ammunition som innehas av sammanslutningar, huvudmän för museer eller auktoriserade bevakningsföretag eller i fråga om skjutvapen som innehas av vapenhandlare,

d) innehar ammunition utan att ha rätt till det eller inte följer ett beslut att lämna över ammunition för inlösen,

e) överlåter ammunition till någon som inte har rätt att inneha ammunitionen,

f) driver handel med skjutvapen utan tillstånd,

g) medför skjutvapen i strid med bestämmelserna i 5 kap. 6 §, *eller*

h) bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 11 kap. 1 § d genom att olovligen överföra vapen eller ammunition till ett annat land, *eller*

i) förvarar ett skjutvapen åt någon annan utan att föreskrivet

⁵ Senaste lydelse 2000:147.

tillstånd till förvaringen finns eller bryter mot bestämmelserna om användning vid förvaring i 5 kap. 3 § andra stycket.

Ansvar för otillåtet innehav av ammunition eller överträdelse av bestämmelserna i 5 kap. 6 § skall inte dömas ut i ringa fall.

I ringa fall ska inte dömas till ansvar för otillåtet innehav av ammunition eller överträdelse av bestämmelserna i 5 kap. 6 §.

Till ansvar för otillåten förvaring av skjutvapen åt någon annan ska inte dömas om gärningen är belagd med straff enligt 1 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.
 2. Registrering enligt 2 kap. 18 § första stycket 3 av fysiska personer som har ett betydande inflytande över en juridisk person med tillstånd att driva handel med skjutvapen behöver endast ske om lämplighetsprövningen har skett efter ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:701) om
Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett
annat land inom Europeiska unionen

Prop. 2011/12:109

Härigenom föreskrivs att 19 § lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

- Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet låter bli att
1. stanna på en tulltjänstemans anmaning enligt 5 §, 2. lämna uppgifter och visa upp handlingar för en tulltjänsteman enligt 6 §.	1. göra en anmälan enligt 4 § när en vara som avses i 3 § 3 förs in till Sverige, 2. stanna på en tulltjänstemans anmaning enligt 5 §, eller 3. lämna uppgifter och visa upp handlingar för en tulltjänsteman enligt 6 §.
- I ringa fall *skall* inte dömas till ansvar. I ringa fall *ska* inte dömas till ansvar.
-

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

Rikspolisstyrelsen har haft i uppdrag att årligen under perioden 2001–2006 lämna rapporter till regeringen om tillämpningen av vapenlagstiftningen och andra förhållanden av betydelse på området. I rapporterna har Rikspolisstyrelsen väckt frågor om behov av författningsändringar. I mars 2009 förordnade chefen för Justitiedepartementet en utredare att bistå departementet med att se över dels vissa av de frågor som Rikspolisstyrelsen tagit upp i rapporterna, dels några frågor som har aktualiserats efter det att Rikspolisstyrelsens uppdrag löpt ut (dnr Ju2009/2604/PO).

Utredaren överlämnade i februari 2010 promemorian *Vissa frågor om vapenlagen* (Ds 2010:6).

En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2010/3907/L4).

I denna proposition behandlar regeringen vissa av promemorians förslag. Därutöver behandlas frågan om straffansvar för den som låter bli att till Tullverket anmäla införsel av skjutvapen eller ammunition. Denna fråga var föremål för översyn i promemorian *Genomförande av FN:s vapenprotokoll m.m.* (Ds 2009:22) som i övriga delar har behandlats i propositionen *Genomförande av FN:s vapenprotokoll* (prop. 2010/11:72). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4*. Promemorians lagförslag i den aktuella delen finns i *bilaga 5*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2009/5706/L4).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 19 januari 2012 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 7*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 8*.

Lagrådet har avstyrkt två av förslagen. Regeringen behandlar de synpunkterna i avsnitt 4.1 och 4.2. Lagrådet har i övrigt haft vissa synpunkter. Regeringen har i sistnämnda delar i allt väsentligt följt Lagrådets synpunkter. Lagrådets synpunkter behandlas även i avsnitt 4.3, 7.2 och 8 samt i författningskommentaren.

Vidare har vissa redaktionella ändringar gjorts.

3.1 Åtgärder på vapenområdet

Vapenlagstiftningen är kontinuerligt föremål för diskussioner och förändringar. Att motverka förekomsten av illegala skjutvapen i samhället och att förhindra att vapen kommer till brottslig användning är angelägna frågor för regeringen. Det finns indikationer på att våldsbenägna kriminella personers användning av skjutvapen ökar. Detta är en oroväckande

utveckling eftersom tillgång till skjutvapen många gånger utgör en förutsättning för att grova brott ska komma till stånd och även innebär att en uppkommen våldssituation kan få betydligt svårare följder. Att ett enda skjutvapen som hamnar i fel händer kan få förödande konsekvenser visar inte minst händelsen på Utøya i Norge. Skolskjutningarna i Finland, skjutningarna i Malmö och de frekventa skottlossningarna på allmän plats i bl.a. Göteborgsområdet är andra uppmärksammade exempel.

Mot den bakgrunden är det viktigt både att se till att berättigade vapeninnehav omgärdas av tillräcklig kontroll och att vidta åtgärder för att förhindra att illegala vapen kommer in och sprids i landet. Ett antal åtgärder har redan genomförts. Den 1 juli 2011 trädde nya regler i kraft som syftar till att motverka illegal tillverkning och handel med vapen (prop. 2010/11:72, bet. 2010/11:JuU17, rskr. 2010/11:210). Bestämmelserna innebär bl.a. att vapen ska märkas vid tillverkning och vid varaktig införsel till landet för att underlätta spårning. Bestämmelserna ger också polisen och tullen bättre möjligheter att ha kontroll över vapen som förs över gränsen. Tullverket har t.ex. fått rätt att göra kontrollbesök och revisioner hos den som till eller från Sverige för in respektive ut vapen. Regeringen gav dessutom den 9 juni 2011 Rikspolisstyrelsen och Tullverket gemensamt i uppdrag att kartlägga den illegala införselns omfattning och de tillvägagångssätt som används (dnr Ju2011/4092/PO). Med utgångspunkt i denna kartläggning ska myndigheterna fördjupa sitt underrättelsesamarbete och även vidareutveckla samarbetet med sina motsvarigheter i andra länder. I uppdraget ingår också att effektivisera kontrollverksamheten genom fler gemensamma operativa insatser. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2012.

I denna proposition föreslås vissa ytterligare åtgärder för att motverka illegal vapenhantering och förhindra att olämpliga personer får tillgång till vapen.

Regeringen anser emellertid att detta inte är tillräckligt och avser därför att tillsätta en utredning med uppdrag att lämna förslag om ytterligare skärpningar vad gäller grova vapenbrott och att överväga ett antal frågor som har väckts framför allt med anledning av attentaten i Norge. Regeringen avser dessutom att föreslå att en ny tillfällig s.k. vapenamnesti genomförs senast under nästa år.

4.1 Grovt vapenbrott

Regeringens förslag: Vid bedömning av om ett vapenbrott är grovt ska det särskilt beaktas om

1. vapnet har innehafts på allmän plats, i ett fordon på allmän plats eller inom ett skolområde där grundskole- eller gymnasieundervisning bedrivs,
2. vapnet har varit av särskilt farlig beskaffenhet, eller
3. innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen.

Regeringens bedömning: Beredningsunderlag saknas för att nu skärpa straffskalan för grovt vapenbrott.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att de omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömning av om ett vapenbrott är grovt är att vapnet kan befaras komma till brottslig användning eller att vapnet är av särskilt farlig beskaffenhet.

Remissinstanserna: Endast tre av remissinstanserna uttalar sig särskilt om straffskalan för vapenbrott. *Hovrätten för Västra Sverige* delar bedömningen att ytterligare straffskärpning inte bör ske medan *Rikspolisstyrelsen* och *Polismyndigheten i Västra Götaland* anser att straffen bör skärpas. Enligt Rikspolisstyrelsen bör minimistraffet för grovt vapenbrott vara fängelse två år. Som argument för en sådan höjning har styrelsen framfört att det skulle förbättra möjligheterna att använda hemlig teleavlyssning. Polismyndigheten i Västra Götaland, som även förordar en annan utformning av bestämmelsen, menar att straffskalan bör ändras till fängelse lägst ett eller två och högst sex år.

I stort sett samtliga remissinstanser som uttalar sig om förslaget att i paragrafen ange de omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömning av om ett vapenbrott är grovt tillstyrker det eller lämnar det utan invändningar. *Hovrätten för Västra Sverige*, som avstyrker förslaget, anser emellertid att det vid bedömningen av om ett vapenbrott är grovt ska göras en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet och att även andra omständigheter än de som lyfts fram i promemorian kan komma att få betydelse för brottets rubricering. *Polismyndigheten i Västra Götaland* föreslår att man, i stället för att förtydliga reglerna om grovt vapenbrott, inför ett vapenbrott och ett mindre allvarligt vapenbrott.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Beredningsunderlag saknas för att nu göra förändringar av straffskalan för grovt vapenbrott

Den som uppsåtligen innehar ett skjutvapen utan att ha rätt till det eller överlåter eller lånar ut ett skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha vapnet döms enligt 9 kap. 1 § första stycket vapenlagen (1996:67) för vapenbrott till fängelse i högst ett år. Om brottet är grovt döms enligt andra stycket för grovt vapenbrott till fängelse i lägst sex månader och

högst fyra år. Om gärningen har begåtts av oaktsamhet eller om brottet är ringa döms enligt tredje stycket till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den särskilda straffskalan för grovt vapenbrott infördes den 1 juli 1993 i den då gällande vapenlagen (1973:1176). Samtidigt ändrades straffmaximum för normalgraden av brottet från fängelse högst två år till fängelse högst ett år. Bestämmelserna har i sak oförändrade förts över till den nu gällande vapenlagen.

I mars 1995 gav regeringen i direktiven En översyn av vapenlagstiftningen med syfte att förebygga våldsbrott (dir. 1995:39) en särskild utredare i uppdrag att göra en utvärdering av straffskärpningen. Utredningen, som fann att förändringen av straffskalan haft en stark inverkan på domstolarnas syn på straffvärdet, ansåg sammantaget att det inte fanns något reellt behov av en ytterligare skärpning av straffskalan för grovt brott, se betänkandet En samlad vapenlagstiftning (SOU 1998:44 s. 246 f.). Bedömningen delades av den dåvarande regeringen, se propositionen En skärpt vapenlagstiftning (prop. 1999/2000:27 s. 67 f.).

Rikspolisstyrelsen har i rapporter från år 2004 och 2006 (dnr Ju2004/4964/L4 och Ju2006/5139/L4) föreslagit att straffskalan för grovt vapenbrott ses över och att straffskalan, för sådana brott som avser enhandsvapen eller helautomatiska vapen, skärps genom att straffmaximum höjs från fyra till sex år. I det nu föreliggande lagstiftningsärendet har styrelsen i sitt remissvar förordat en höjning av minimistraffet från sex månader till två år. Rikspolisstyrelsen anser att användningen av enhandsvapen och helautomatiska vapen i kriminella sammanhang utgör ett stort och växande problem. Enligt styrelsen visar statistik att andelen våldsbrott med dödlig utgång då skjutvapen har använts har ökat.

I promemorian konstateras att statistiken inte visar på att olaga vapeninnehav eller användningen av skjutvapen skulle ha blivit mer utbredd sedan 1999 års lagstiftningsärende. Enligt promemorian har det inte heller framkommit något som med säkerhet talar för att brottsligheten tagit mer allvarliga former. Promemorians bedömning är således att brottsutvecklingen inte utgör något skäl för att ändra straffskalan för vapenbrott. Inte heller finns det enligt promemorian skäl för sådana ändringar med hänsyn till synen på vapenbrott. En jämförelse mellan straffskalan för vapenbrott och straffskalorna för andra relevanta brottstyper ger, enligt promemorian, inte något belägg för att vapenbrottet skulle vara för lågt eller högt värderat. Promemorians bedömning är sammanfattningsvis att varken samhällets syn på vapenbrott, straffskalans förhållande till andra straffskalor eller brottsutvecklingen talar för att ändra straffskalan för vapenbrott. Några andra skäl för att justera straffskalan har enligt promemorian inte framkommit.

Regeringen vill i detta sammanhang framhålla att tillgång till skjutvapen många gånger utgör en förutsättning för att grova brott ska komma till stånd. En uppkommen våldssituation riskerar också att få betydligt svårare följder om skjutvapen förekommer, bl.a. genom att helt utomstående personer som råkar befinna sig i närheten kan komma att allvarligt skadas eller dödas. Som har berörts tidigare har ett antal våldsbrott med mycket allvarliga konsekvenser förövats med skjutvapen på senare år.

Vid vissa grova vapenbrott finns det en uppenbar risk för att människor kan komma till skada. Så är t.ex. fallet då personer med kopplingar till

den organiserade brottsligheten medför skarpladdade skjutvapen i syfte att använda dem i "självförsvar". Enligt *Rikspolisstyrelsen* har mord och väpnade uppgifter i dessa kriminella miljöer på senare tid kommit att utgöra ett problem som kan betecknas som akut. I dessa kretsar förekommer också att man beväpnar sig med särskilt farliga vapentyper eller en större mängd vapen och ammunition. I många fall kan det misstänkas att vapnen har skaffats i syfte att begå andra grövre brott.

Regeringen anser att det kan ifrågasättas om den nuvarande utformningen av straffbestämmelsen speglar brottstypens allvar och ger tillräckligt utrymme för att på ett nyanserat sätt beakta allvaret i de mest klandervärda vapenbrotten. Oavsett hur det förhåller sig med den saken är det inte möjligt för regeringen att med stöd av underlaget i detta lagstiftningsärende föreslå skärpta straff. Detta gäller särskilt som det kan finnas anledning att inte bara förändra straffskalorna utan även att se över vapenbrottets struktur och uppbyggnad. En förutsättning för att genomföra sådana förändringar är att frågan övervägs på nytt. Som framgår av avsnitt 3.1 har regeringen för avsikt att tillsätta en utredning med uppdrag att lämna förslag om ytterligare skärpningar vad gäller grova vapenbrott.

De omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömning av om ett vapenbrott är grovt bör anges i lagtexten

Trots att straffskalan ska bli föremål för en förnyad utredning kan det enligt regeringen finnas skäl att redan nu förtydliga bestämmelsen om grovt vapenbrott i vissa avseenden.

I bestämmelsen anges inte vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt. En förändring i detta avseende skulle medföra att bestämmelsen blir mer informativ och ge bättre vägledning för den som ska tillämpa den. I sammanhanget kan noteras att det från åklagarhåll har framförts att underrättspraxis inte är enhetlig när det gäller bedömningen av om ett vapenbrott är grovt. Mot denna bakgrund anser regeringen, i likhet med vad som föreslås i promemorian, att de omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömning av om ett vapenbrott är grovt uttryckligen bör anges i bestämmelsen. En sådan utformning leder normalt till bättre förutsebarhet och till större enhetlighet i rättstillämpningen. Avsikten är dock inte, som *Hovrätten för Västra Sverige* synes befara, att endast de omständigheter som lyfts fram i bestämmelsen ska beaktas. Domstolen ska på samma sätt som i dag göra en helhetsbedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

Vilka omständigheter bör tillmätas särskild vikt?

Frågan är då hur bestämmelsen närmare bör utformas. Det är enligt regeringen av central betydelse att bestämmelsen utformas på ett sådant sätt att den inte får ett snävare tillämpningsområde än vad den har i dag. Avsikten är tvärtom att bestämmelsens tillämpningsområde utvidgas något.

När det gäller vilka omständigheter som bör anges i bestämmelsen bör ledning sökas i domstolspraxis. Av praxis för vapenbrotten (se bl.a. Åklagarmyndighetens RättsPM 2007:5 Grovt vapenbrott – praxis och utvecklingsbehov och 2007:6 Vapenbrott – ett urval överrättsdomar och nyare underrättsdomar) framgår att domstolarna vid sin bedömning vanligtvis beaktar om det är fråga om brott under former som medför att vapnet kan befaras komma till brottslig användning, jfr propositionen 1992/93:141 om ändring i brottsbalken m.m. I propositionen uttalades att så kan vara fallet när det är fråga om innehav av livsfarliga vapen som saknar lagligt användningsområde eller när det är fråga om innehav av en större mängd vapen (prop. s. 52). Om man ser till praxis har innehav av en pistol eller en revolver inte av domstolarna ensamt ansetts kvalificera brottet som grovt. Däremot har innehav av t.ex. militära automatvapen generellt bedömts som grovt vapenbrott. Detsamma gäller innehav av skjutvapen som har medförts skarpladdat på allmän plats, i bil på allmän plats, i nöjeslokal och liknande.

I promemorian föreslås att de omständigheter som ska tillmätas särskild vikt är att vapnet kan befaras komma till brottslig användning eller att vapnet är av särskilt farlig beskaffenhet. Den föreslagna regleringen tar sin utgångspunkt i de förarbetsuttalanden som har redovisats ovan. Av de remissinstanser som särskilt kommenterat de föreslagna omständigheterna anser *Hovrätten för Västra Sverige* att bestämmelsen bör innehålla även andra omständigheter av betydelse för bedömningen, t.ex. platsen för innehavet och mängden vapen. Hovrätten menar att den omständigheten att vapnet kan befaras komma till brottslig användning är alltför vittomfattande. Även *Sveriges advokatsamfund* anser att omständigheten att vapnet kan befaras komma till brottslig användning är alltför vidsträckt. Enligt samfundet bör begreppet befaras ersättas med ett mer exakt uttryck.

Omständigheten att vapnet kan befaras komma till brottslig användning är, som har påpekats, oprecis. Enligt regeringen ger en sådan formulering begränsad ledning för domstolarna. En mer precis formulering bör därför användas.

Som framgår ovan kan i fråga om grova vapenbrott särskild vikt i praxis sägas ha lagts vid omständigheter hänförliga till platsen för innehavet, vapnets relativa farlighet och mängden vapen. Enligt regeringen bör regleringen därför ta sin utgångspunkt i dessa omständigheter.

Lagrådet, som avstyrker förslaget, anser i och för sig att platsen för ett innehav är en faktor som kan vara av betydelse för bedömningen av risken för att ett skjutvapen ska missbrukas men framhåller att en rad skäl kan anföras mot att låta en platsangivelse utgöra ett självständigt kriterium för gradindelningen av vapenbrott. Lagrådet förordar i stället, för det fall en uttrycklig bestämmelse om vad som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt ändå anses motiverad, att bestämmelsen utformas i närmare anslutning till förslaget i promemorian.

Som skäl för avstyrkandet anför *Lagrådet* att en platsangivelse är utformad så att den inte kan föreligga i större eller mindre mån utan antingen föreligger eller inte. *Lagrådet* anser vidare att det är orimligt att gärningar som innebär att man på allmän plats medför vapen som man inte har rätt att inneha ska anses ha ett straffvärde som motsvarar minst sex månaders fängelse (minimum för grovt vapenbrott) medan motsvar-

ande gärningar beträffande vapen för vilka tillstånd finns aldrig skulle kunna anses ha ett högre straffvärde än motsvarande sex månaders fängelse (maximum för brott som faller under 9 kap. 2 § första stycket g vapenlagen).

Regeringen har i och för sig förståelse för Lagrådets uppfattning att det finns skäl som kan anföras mot att låta platsen för ett innehav utgöra en sådan omständighet som ska beaktas särskilt vid bedömande av om ett vapenbrott är grovt. Regeringen är dock angelägen om att bestämmelsen utformas på ett sätt som gör den så tydlig som möjligt. Innehav av skjutvapen på allmän plats framstår typiskt sett som särskilt allvarliga. Det kan på goda grunder antas att en person som på en allmän plats medför ett skjutvapen som han eller hon inte har rätt att inneha också är beredd att använda det. Även i de fall där det inte kan befaras att vapnet kommer till omedelbar brottslig användning innebär förekomsten av skjutvapen som innehas utan tillstånd på en sådan plats en påtaglig risk för att människor kan komma till skada.

Som Lagrådet har påpekat är det visserligen snarare regel än undantag att ett vapen vid något tillfälle har innehafts på en allmän plats. Enligt regeringens mening ligger det dock i sakens natur att en sådan omständighet i första hand avser att träffa de fall då en tilltalade har påträffats med ett vapen på, eller i omedelbar anslutning till, en allmän plats.

Regeringen anser inte att den skillnad i straffvärde som skulle uppstå i förhållande till gärningar som faller under 9 kap. 2 § första stycket g vapenlagen är orimlig. Gärningar som består i att en vapeninnehavare, som är lämplighetsprövad av polismyndigheten och dessutom har ett dokumenterat behov av vapen, medför sitt legala vapen i strid med bestämmelserna i 5 kap. 6 § vapenlagen har enligt regeringens mening inte samma straffvärde som vapeninnehav utan tillstånd på allmän plats. Som Lagrådet pekar på är en platsangivelse utformad så att den antingen föreligger eller inte. Bestämmelser med en sådan konstruktion förekommer emellertid även i annan lagstiftning, se t.ex. 8 kap. 4 § och 11 kap. 5 § brottsbalken samt 4 a § lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott.

Mot denna bakgrund anser regeringen sammanfattningsvis att bestämmelsen bör utformas så att det förhållandet att ett skjutvapen har innehafts på en allmän plats ska utgöra en sådan omständighet som ska beaktas särskilt vid bedömande av om ett vapenbrott är grovt. En sådan reglering främjar enligt regeringens uppfattning förutsebarheten och ger bättre ledning och större enhetlighet i rättstillämpningen. Något krav på att det medförda vapnet ska ha varit skarpladdat för att brottet ska bedömas som grovt bör enligt regeringen inte uppställas. Regleringen bör, i likhet med de särskilda förbuden att medföra skjutvapen och knivar på allmän plats, även omfatta fordon på allmän plats och skolområden där grundskole- och gymnasieundervisning bedrivs, se 5 kap. 6 § vapenlagen och 1 § lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål.

Ytterligare en omständighet som bör beaktas som försvårande är om vapnet är särskilt farligt. Vapnets särskilt farliga beskaffenhet bör ensamt kunna kvalificera brottet som grovt, oavsett övriga omständigheter. Vid bedömningen av vapnets farlighet bör främst vapnets eldkraft vägas in.

Slutligen bör särskild vikt tillmätas den omständigheten att gärningen har innefattat flera vapen. Enligt regeringen riskerar ett krav på att det ska vara fråga om en större mängd vapen (jfr prop. 1992/93:141 s. 52) att leda till att bestämmelsen får ett alltför begränsat tillämpningsområde. Något sådant krav synes inte heller ha uppställts i praxis. Bestämmelsen i den delen bör därför formuleras så att det är tillräckligt att innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen.

Polismyndigheten i Västra Götaland föreslår att särskild vikt ska läggas vid vem som har innehaft vapnet. De personer som åsytas är i första hand personer med anknytning till kriminella grupperingar eller nätverk. Enligt regeringens mening torde sådana vapeninnehav inte sällan omfattas av de föreslagna försvarande omständigheterna. Som polismyndigheten konstaterar är det också svårt att i lagtext avgränsa en sådan personkrets. Att brottet utgjort ett led i en brottslighet som har utövats i organiserad form ska dessutom beaktas som en försvarande omständighet vid bedömningen av brottets straffvärde, se 29 kap. 2 § 6 brottsbalken. Mot den angivna bakgrunden anser regeringen att en sådan omständighet inte bör anges i bestämmelsen.

Regeringen föreslår sammanfattningsvis att det vid bedömning av om ett vapenbrott är grovt särskilt ska beaktas om vapnet har innehafts på allmän plats, i ett fordon på allmän plats eller inom ett skolområde där grundskole- eller gymnasieundervisning bedrivs, om vapnet har varit av särskilt farlig beskaffenhet eller om innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen. Förslaget innebär att bestämmelsen om grovt vapenbrott ges ett något utvidgat tillämpningsområde i förhållande till i dag. Även andra än de angivna omständigheterna kan givetvis beaktas. Som framhållits tidigare måste domstolen, liksom i dag, göra en helhetsbedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

Särskilt om straffvärdet för grova vapenbrott

Av bl.a. den praxisgenomgång som Åklagarmyndigheten genomfört (se RättsPM 2007:5 och 2007:6) framgår att det finns en stor likformighet när det gäller straffvärdebedömningen för grova vapenbrott. De närmare omständigheterna vid ett sådant brott kan skifta, ibland avsevärt. Det är därför otillfredsställande att omständigheter som rör det enskilda brottet i många fall inte får något, eller endast begränsat, genomslag vid straffvärdebedömningen. Enligt regeringen bör straffvärdet för grova vapenbrott i större utsträckning än i dag bedömas på ett mer nyanserat sätt, med beaktande av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Särskild vikt bör läggas vid de försvarande omständigheter som föreslås införas i bestämmelsen.

I sammanhanget bör framhållas att straffen för allvarliga våldsbrott höjdes generellt den 1 juli 2010, se propositionen Skärpta straff för allvarliga våldsbrott m.m. (prop. 2009/10:147). Samtidigt infördes en särskild straffskala för synnerligen grov misshandel och straffminimum för grov utpressning höjdes. Ändringarna får betydelse också för allvarliga våldsbrott där vapen har använts. Försvarande, men också förmildrande omständigheter, gavs samtidigt ett ökat genomslag vid straffvärdebedömningen av brott i allmänhet. Den omständigheten att brottsligheten

bedrivits i organiserad form utvidgades särskilt. Också dessa ändringar, särskilt den sistnämnda, kan få betydelse för straffvärdebedömningen för vapenbrott i skärpande riktning.

Prop. 2011/12:109

4.2 Förvaring av skjutvapen åt någon annan

Regeringens förslag: Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet förvarar ett skjutvapen åt någon annan utan att föreskrivet tillstånd för förvaringen finns ska dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om gärningen är belagd med straff enligt 9 kap. 1 § vapenlagen ska inte dömas till ansvar.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås inte att straffbestämmelsen ska vara subsidiär till bestämmelserna i 9 kap. 1 § vapenlagen.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har uttalat sig över förslaget, däribland *Åklagarmyndigheten*, *Rikspolisstyrelsen* och *Jägarernas Riksförbund*, tillstyrker eller lämnar det utan invändningar. *Polismyndigheten i Västra Götaland* anser dock att den föreslagna straffskalan är för låg och att bestämmelsen inte bör införas om inte straffskalan höjs. *Naturvårdsverket* pekar på att det uppstår en inkonsekvens om straffskalan för brott mot föreskrifter eller villkor i fråga om förvaring av vapen ändras från böter eller fängelse i högst sex månader till enbart böter samtidigt som straffet för otillåten förvaring av vapen åt någon annan bestäms till böter eller fängelse i högst sex månader (jfr promemorians förslag i avsnitt 12.3 och 12.4).

Skälen för regeringens förslag: Den som innehar ett skjutvapen eller ammunition får enligt 5 kap. 3 § vapenlagen lämna över egendomen till någon annan för förvaring om han eller hon inte själv kan ta hand om den eller om det annars finns särskilda skäl. För sådan förvaring krävs tillstånd, om inte utlåning i motsvarande fall är tillåten enligt bestämmelserna i 3 kap. vapenlagen. Vid tillståndsprövningen ska polismyndigheten särskilt beakta mottagarens möjlighet att erbjuda en säker förvaring. Den hos vilken vapnet förvaras får använda vapnet endast om han eller hon har tillstånd att inneha vapen av samma typ.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot bestämmelserna om överlämnande till förvaring hos någon annan döms enligt 9 kap. 2 § första stycket b vapenlagen till böter eller fängelse i högst sex månader. Det innebär alltså att det är straffbart för vapeninnehavaren att lämna över skjutvapen eller ammunition till någon annan för förvaring om tillstånd till förvaringen saknas, såvida inte utlåning i motsvarande fall är tillåten enligt 3 kap. vapenlagen. Den som tar emot egendomen för förvaring anses dock normalt inte göra sig skyldig till något brott, om inte han eller hon bryter mot förbudet att använda vapnet, se prop. 1999/2000:27 s. 70.

Enligt Rikspolisstyrelsen finns det risk för att den nuvarande regleringen utvecklas till ett nytt område för s.k. målvakter. Ett exempel på en sådan situation är att en grovt kriminell person, som inte själv uppfyller förutsättningarna för tillstånd att inneha vapen, förmår en annan person

att söka tillstånd för ett vapen för att sedan, utan att tillstånd söks, ”låna ut” det till honom eller henne. Rikspolisstyrelsen framhåller att om den kriminella personen åberopar att han eller hon endast förvarar vapnet åt tillståndshavaren, och tillståndshavaren bekräftar detta påstående, kan personen normalt inte dömas för vapenbrott.

I likhet med den bedömning som görs i promemorian anser regeringen att det bör vara straffbart att förvara skjutvapen åt någon annan om föreskrivet tillstånd för förvaringen saknas. Det är enligt regeringen rimligt att kräva att den som åtar sig att förvara ett skjutvapen åt någon annan förvisar sig om att innehavaren har tillstånd till förvaringen. Ett sådant tillstånd säkerställer bl.a. att polisen har kontroll över var vapnet finns och att mottagaren kan erbjuda en säker förvaring.

För att straffbelägga sådan befattning med skjutvapen föreslog regeringen i lagrådsremissen att det skulle införas en särskild bestämmelse om straff för förvaring av skjutvapen åt någon annan om föreskrivet tillstånd för förvaringen saknas. *Lagrådet* har avstyrkt förslaget. Enligt *Lagrådet* torde sådan befattning med skjutvapen redan vara straffbelagd genom att allt uppsåtligt och oaktsamt innehav av skjutvapen ”utan att ha rätt till det” är straffbelagt enligt 9 kap. 1 § vapenlagen. En lagstiftning enligt förslaget i remissen skulle därmed enligt *Lagrådet* rent faktiskt innebära en nedkriminalisering som dessutom skulle kunna ge anledning till tillämpningsproblem i förhållande till andra former av befattningar med vapen än förvaring.

I sammanhanget kan dock nämnas att *Lagrådet*, i ett tidigare lagstiftningsärende (se bilaga 8 i prop. 1999/2000:27), har uttalat sig i frågan. *Lagrådet* anförde där att det synes behövt med en komplettering av 9 kap. 1 § vapenlagen för att den skulle kunna tillämpas om någon i strid med 5 kap. 3 § vapenlagen tar emot och förvarar ett vapen (prop. s. 157). Denna bedömning delades av den dåvarande regeringen och har även fått genomslag i praxis, se t.ex. RH 2008:22. Om syftet med överlämnandet sträcker sig längre än endast förvaring ansåg emellertid regeringen att mottagaren torde kunna träffas av straffansvar för olovligt innehav enligt 9 kap. 1 § vapenlagen (prop. s. 70).

För att säkerställa att sådan förvaring av skjutvapen som nu är i fråga omfattas av straffansvar menar regeringen att det finns skäl att införa en särskild bestämmelse om straff för den som förvarar ett skjutvapen åt någon annan utan att vapeninnehavaren har tillstånd till förvaringen eller förfarandet är tillåtet enligt bestämmelserna om utlåning i 3 kap. vapenlagen. För att bestämmelsen inte ska ge upphov till tillämpningsproblem, eller uppfattas som en nedkriminalisering, bör den vara subsidiär till bestämmelserna i 9 kap. 1 § vapenlagen.

Regeringen anser, till skillnad från *Polismyndigheten i Västra Götaland*, att straffskalan för det föreslagna brottet bör vara densamma som för övriga brott mot förvaringsbestämmelserna. Det föreslås därför att straffskalan bestäms till böter eller fängelse i högst sex månader. Någon sådan inkonsekvens i straffskalorna som *Naturvårdsverket* påtalar uppstår inte i och med regeringens bedömning att den nuvarande straffskalan för brott mot villkor i fråga om förvaring av vapen bör behållas, se avsnitt 4.3.

För att tydliggöra mottagarens skyldighet att kontrollera att vapeninnehavaren har det tillstånd som krävs för förvaringen föreslog regeringen i

lagrådsremissen att denna skyldighet skulle framgå direkt av förvaringsbestämmelserna i 5 kap. 3 § vapenlagen. Enligt *Lagrådet* finns det risk för att en sådan bestämmelse kan ge upphov till felslut. Regeringen instämmer i Lagrådets bedömning. Tillägget bör därför utgå.

4.3 Övriga brott mot vapenlagen

Regeringens förslag: Bestämmelsen om brott mot föreskrifter eller villkor i fråga om förvaring justeras språkligt.

Regeringens bedömning: Det finns inte behov av att ändra straffskalorna för övriga brott mot vapenlagen.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock att straffskalan för brott mot föreskrifter eller villkor i fråga om förvaring av vapen (9 kap. 2 § första stycket b sista ledet vapenlagen) och brott mot bestämmelserna om förvaring i 5 kap. 1–3 §§ vapenlagen (9 kap. 2 § första stycket c) ändras från böter eller fängelse i högst sex månader till enbart böter med motiveringen att dessa utgör otillåtna blankettstraffstadganden. I promemorian föreslås inte heller någon språklig justering av bestämmelsen i 9 kap. 2 § första stycket b vapenlagen.

Remissinstanserna: De remissinstanser som uttalar sig i frågan lämnar promemorians förslag utan invändningar. *Rikspolisstyrelsen* menar dock att det vore olyckligt om straffskalan för brott mot föreskrifter eller villkor i fråga om förvaring av vapen ändras från böter eller fängelse i högst sex månader till enbart böter.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: I promemorian föreslås att straffskalan för såväl brott mot föreskrifter eller villkor i fråga om förvaring av vapen som brott mot bestämmelserna om förvaring i 5 kap. 1–3 §§ vapenlagen ändras från böter eller fängelse i högst sex månader till enbart böter. Som skäl för att ändra straffskalorna anges att bestämmelserna utgör otillåtna blankettstraffstadganden.

Ett blankettstraffstadgande kännetecknas av att brottsbeskrivningen fylls ut genom hänvisning till en regel på ett annat ställe i eller utom regelverket. I promemorian görs bedömningen att bestämmelserna i 9 kap. 2 § första stycket b sista ledet och 9 kap. 2 § första stycket c vapenlagen fylls ut av myndighetsföreskrifter på ett sådant sätt att de gärningar som straffbeläggs i väsentliga delar anges i föreskrifterna.

Av 9 kap. 2 § första stycket b sista ledet följer att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrifter eller villkor i fråga om förvaring av vapen som har meddelats med stöd av lagen döms till böter eller fängelse i högst sex månader. Uttrycket ”föreskrifter eller villkor i fråga om förvaring av vapen” syftar enligt regeringens bedömning på polismyndighetens direkt i lag stadgade möjlighet att i ett enskilt fall förena ett tillstånd med särskilda förvaringsvillkor, se bl.a. 2 kap. 5 § och 5 kap. 5 § vapenlagen. Ordet föreskrifter bedöms alltså inte avse myndighetsföreskrifter eller andra regler av normgivningskaraktär. Det sagda innebär att det straffbara området inte till någon del fylls ut av myndighetsföreskrifter.

Enligt punkten c samma paragraf döms den som uppsåtlig eller av oaktsamhet bryter mot bestämmelserna om förvaring i 5 kap. 1–3 §§ vapenlagen i fråga om skjutvapen eller ammunition som innehas av sammanslutningar, huvudmän för museer eller auktoriserade bevakningsföretag eller i fråga om skjutvapen som innehas av vapenhandlare till böter eller fängelse i sex månader. Inte heller denna bestämmelse fylls ut av myndighetsföreskrifter på ett otillåtet sätt. Av stadgandet följer att den som bryter mot vissa särskilt angivna bestämmelser i lag kan dömas till ansvar. Den straffbara gärningen följer således direkt av lag.

Sammanfattningsvis anser regeringen, till skillnad från den bedömning som görs i promemorian, att de aktuella bestämmelserna inte utgör otillåtna blankettstraffstadganden. Någon annan anledning att justera straffskalorna för dessa brott har inte framkommit. De nuvarande straffskalorna bör därför behållas. I fråga om övriga straffbestämmelser i vapenlagen delar regeringen bedömningen i promemorian att dessa står i överensstämmelse med regeringsformen. Något behov av att ändra straffskalorna för dessa brott finns därför inte.

Ordet föreskrifter bör i första hand reserveras för regler av normgivningskaraktär. Regeringen föreslår därför att formuleringen ”föreskrifter eller villkor i fråga om förvaring av vapen” i 9 kap. 2 § första stycket b vapenlagen justeras på så sätt att ordet föreskrifter utgår. I lagrådsremissen angavs att justeringen inte innebär någon ändring i sak eftersom ordet föreskrifter i detta sammanhang inte tar sikte på regler av normgivningskaraktär. *Lagrådet* har ifrågasatt denna bedömning. *Lagrådet* anser att den föreslagna ändringen skulle innebära en ändring i sak i förhållande till skjutvapen eller ammunition som innehas av sammanslutningar m.fl. genom att överträdelser av sådana föreskrifter som kan utfärdas med stöd av det särskilda bemyndigandet i 11 kap. 2 § e vapenlagen inte längre skulle vara straffbara.

Regeringen delar i och för sig *Lagrådets* uppfattning att kriminaliseringen av överträdelser av ”föreskrifter eller villkor i fråga om förvaring av vapen” i 9 kap. 2 § första stycket b också gäller i förhållande till skjutvapen och ammunition som innehas av sammanslutningar m.fl. Det innebär dock inte, enligt regeringens mening, att det är straffbelagt att bryta mot sådana föreskrifter som har utfärdats med stöd av bemyndigandet i 11 kap. 2 § e vapenlagen. Möjligheten för polismyndigheten att meddela särskilda förvaringsvillkor, liksom bemyndigandet för Rikspolisstyrelsen att meddela föreskrifter om sammanslutningars m.fl. förvaring av vapen, infördes den 1 juli 1974 i den då gällande vapenlagen (1973:1176). Överträdelser av Rikspolisstyrelsens föreskrifter kriminaliserades emellertid inte, vare sig i förhållande till enskilda eller sammanslutningar, se proposition med förslag till vapenlag m.m. (prop. 1973:166). Bestämmelserna har i sak oförändrade överförts till den nu gällande vapenlagen.

Mot denna bakgrund gör regeringen därför bedömningen att den föreslagna ändringen inte innebär någon ändring i sak.

Regeringens förslag: Straffansvar införs för den som uppsåtligen eller av oaksamhet låter bli att till Tullverket anmäla vapen och ammunition som förs in till Sverige från ett annat EU-land. Straffet ska vara böter.

Regeringens bedömning: Beredningsunderlag saknas för att straffsanktionera anmälningsskyldigheten vid utförsel av vapen och ammunition från Sverige till ett annat EU-land. Det finns inte behov av att införa ett särskilt straffansvar för den som inte anmäler införsel eller utförsel av vapen och ammunition till eller från ett område utanför EU:s tullområde till Tullverket.

Förslaget i promemorian Genomförande av FN:s vapenprotokoll m.m.: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås att det i vapenlagen införs en bestämmelse enligt vilken skjutvapen, delar till skjutvapen och ammunition ska få föras in till Sverige endast om anmälan härom görs till Tullverket. Den som inte gör en sådan anmälan ska enligt promemorian dömas till ansvar för smuglingsbrott enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Remissinstanserna: Endast två av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i frågan. *Tullverket* menar att det kan finnas skäl att som ett villkor för införsel införa ett krav på att tillståndsbevis ska uppvisas för Tullverket i samband med gränspassering. Enligt Tullverket skulle en sådan bestämmelse öka möjligheterna att kontrollera vilka vapen som förs in till Sverige från ett annat EU-land och dessutom göra det möjligt att beivra en utebliven anmälan om införsel som smuglingsbrott. *Sveriges advokatsamfund* har inget att invända mot att skyldigheten att anmäla införsel av vapen kriminaliseras men menar att det straffbara området bör omfatta endast uppsåtligt handlande.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Anmälningsskyldighet vid införsel och utförsel av vapen och ammunition

Införsel och utförsel av vapen och ammunition regleras i olika författningar. Bestämmelser om tillstånd att föra in skjutvapen, vapendelar och ammunition till Sverige finns i vapenlagen och vapenförordningen (1996:70). Motsvarande bestämmelser gällande utförsel finns i lagen (1992:1300) om krigsmateriel, förordningen (1992:1302) om krigsmateriel och, när det gäller överföring till ett annat land inom EU, i vapenförordningen.

Förutom nämnda reglering finns bestämmelser om anmälningsskyldighet vid införsel och utförsel av vapen och ammunition. När det gäller införsel och utförsel inom EU regleras anmälningsskyldigheten i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (inregränslagen). Av 3 § 3 och 4 § andra stycket inregränslagen följer att den som från ett annat EU-land till Sverige för in eller från Sverige till ett sådant land för ut vapen och

ammunition som avses i vapenlagen ska anmäla varan till Tullverket. Anmälningsskyldighet föreligger också vid införsel från eller utförsel till ett område utanför EU:s tullområde. Denna skyldighet följer av de allmänna bestämmelserna om import och export i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen och tullagstiftningen i övrigt.

Bestämmelser om straff för olovlig införsel och utförsel av varor finns i lagen om straff för smuggling. Bestämmelserna gäller för den som bryter mot ett särskilt föreskrivet förbud mot eller villkor för införsel eller utförsel eller som för in eller ut en vara med stöd av tillstånd som har föranletts av oriktig uppgift eller underlåtenhet att lämna föreskriven uppgift (3 §). Skyldigheten att till Tullverket anmäla införsel eller utförsel av vapen och ammunition anses dock inte utgöra ett särskilt föreskrivet villkor för införsel respektive utförsel. Det får till följd att den som har tillstånd att föra in vapen och ammunition till Sverige inte kan dömas till ansvar för smuggling om han eller hon låter bli att anmäla införseln till Tullverket. Detsamma gäller för den som inte anmäler utförsel av vapen och ammunition som omfattas av ett giltigt utförseltillstånd.

Införsel och utförsel inom EU

Som har konstaterats kan den som från ett annat EU-land till Sverige för in eller från Sverige till ett sådant land för ut vapen och ammunition utan att anmäla dessa till Tullverket inte dömas för smugglingsbrott om föremålen omfattas av ett giltigt införsel- respektive utförseltillstånd. Anmälningsskyldigheten är inte heller straffsanktionerad i någon annan författning.

Av promemorian Genomförande av FN:s vapenprotokoll m.m. (Ds 2009:22) s. 99 framgår att Tullverket anser att det är en brist att anmälningsskyldigheten inte är straffsanktionerad. Den som har rätt att driva handel med skjutvapen får meddelas generell tillstånd att till Sverige föra in sådana skjutvapen som omfattas av handelstillståndet. Eftersom tillståndet därmed inte är knutet till specifika vapen innebär en utebliven anmälan att Tullverkets möjligheter att kontrollera vilka skjutvapen som de facto förs in eller ut ur landet avsevärt försvåras. Tullverket ges inte heller tillfälle att dokumentera införseln eller utförseln vilket kan komplicera en framtida spårning av vapnen. Det innebär också att Tullverket inte kan lämna fullständiga uppgifter om införsel och utförsel av skjutvapen till Rikspolisstyrelsen i enlighet med den reglering som infördes år 2006 för att förbättra polisens kontrollmöjligheter över vapen som förs över gränsen, se förordningen (2006:527) om uppgiftsskyldighet för Tullverket om införsel eller utförsel av skjutvapen.

Regeringen anser att det är viktigt att anmälningsskyldigheten upprätthålls. I promemorian föreslås att endast underlåtenhet att anmäla införsel av vapen och ammunition kriminaliseras. Enligt regeringen framstår det som en omotiverad begränsning. Anmälningsskyldigheten syftar till att förbättra kontrollen av skjutvapen överlag. Det naturliga synes därför vara att straffansvaret omfattar såväl införsel som utförsel. Med stöd av underlaget i detta lagstiftningsärende är det emellertid inte möjligt att

föreslå att anmälningsskyldigheten vid utförelse av vapen och ammunition straffsanktioneras.

Sammanfattningsvis föreslås därför att straffansvar införs för den som inte till Tullverket anmäler vapen och ammunition som förs in till Sverige från ett annat EU-land. Regeringens bedömning är att detta utgör en tillräcklig åtgärd för att upprätthålla anmälningsskyldigheten vid införelse av vapen och ammunition. Därmed saknas det i nuläget skäl att, som *Tullverket* föreslår, som ett villkor för införelsen ställa krav på att tillståndsbevis ska uppvisas för Tullverket i samband med gränspassering. Att, som *Sveriges advokatsamfund* förespråkar, endast kriminalisera uppsåtligt handlande skulle enligt regeringens mening innebära att det straffbara området blir alltför begränsat. Även oaktsamma gärningar bör således kriminaliseras.

Ett åsidosättande av den föreslagna straffbestämmelsen bör regelmässigt leda till en prövning av om vapenhandlartillståndet eller innehavstillståndet ska återkallas. Påföljden bedöms därför kunna stanna vid böter.

Det föreslagna straffansvaret bör införas i 19 § inregränslagen och inte, såsom föreslås i promemorian, indirekt genom en särskild bestämmelse i vapenlagen. Det kan inte uteslutas att det finns omständigheter som medför att en sådan gärning har så lågt straffvärde att det inte framstår som befogat med ett straffansvar. Den straffrihet för ringa fall som föreskrivs i 19 § andra stycket bör därför gälla även för det nya brottet. Bestämmelsen bör dock tillämpas restriktivt.

Införelse och utförelse utanför EU

I likhet med vad som gäller vid införelse och utförelse inom EU, utgör underlåtenhet att anmäla vapen och ammunition som förs in från eller ut till ett område utanför EU:s tullområde normalt inte ett smugglingsbrott. Den som inte anmäler en vara som förs in i eller ut ur landet till tullbehandling kan dock dömas för tullbrott, se 8 § lagen om straff för smuggling. Om gärningen inte utgör ett tullbrott kan ansvar för tullförseelse enligt 10 kap. 1 § tullagen (2000:1281) i stället aktualiseras. Regeringen anser därför att det inte finns behov av ytterligare kriminalisering. Det bör således inte införas någon särskild straffbestämmelse när det gäller underlåtenhet att till Tullverket anmäla vapen och ammunition som förs in från eller ut till ett område utanför EU:s tullområde.

5.1 Tillstånd att driva handel med skjutvapen

Regeringens förslag: Tillstånd att driva handel med skjutvapen får endast beviljas den som med hänsyn till kunskap, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att driva sådan verksamhet.

När sökanden är en juridisk person ska prövningen dessutom, utom när det gäller kravet på kunskap, omfatta de fysiska personer som har ett betydande inflytande över denna. Uppgift om dessa personer ska föras in i vapenhandlarregistret.

Om det sker en förändring av vem som har ett betydande inflytande över den juridiska personen, ska tillståndshavaren snarast möjligt anmäla det till polismyndigheten.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. När det gäller förutsättningarna för tillstånd att driva handel med skjutvapen föreslås att det införs bestämmelser om att särskild hänsyn ska tas till om sökanden är laglydig. Däremot saknas förslag om att uppgifter om personer som har ett betydande inflytande över en juridisk person som har meddelats tillstånd att driva handel med skjutvapen ska tas in i vapenhandlarregistret.

Remissinstanserna: De remissinstanser som uttalar sig om förslagen tillstyrker eller har inga invändningar mot dem. Enligt *Rikspolisstyrelsen* bör, för att kontrollen och uppföljningen av vapenhandelsverksamheten ska bli effektiv, personer som har ett betydande inflytande över verksamheten registreras.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande förutsättningar för tillstånd

För att beviljas tillstånd att driva handel med skjutvapen krävs enligt 2 kap. 10 § vapenlagen att sökanden har rätt att driva handel i allmänhet, har de kunskaper som behövs samt är ordentlig och pålitlig. Av paragrafen följer vidare att tillstånd får meddelas endast för handel som ska bedrivas yrkesmässigt.

Kraven på *ordentlighet och pålitlighet* uppställdes redan i 1934 års vapenkungörelse (1934:315). Bestämmelserna har i princip oförändrade överförts till den nu gällande vapenlagen. Vad som krävs för att sökanden ska anses uppfylla dessa förutsättningar framgår inte av lagstiftningen. Någon ledning går inte heller att finna i förarbetena.

Kraven på *behövliga kunskaper och yrkesmässighet* infördes 1992. För att sökanden ska anses ha behövliga kunskaper krävs normalt såväl kunskaper om vapen och vapenlagstiftning som erfarenhet av vapenbranschen, se propositionen om ändringar i vapenlagen (1973:1176) m.m. (prop. 1990/91:130) s. 38 f. och s. 60. Kravet på yrkesmässighet innebär i princip att verksamheten ska ha en viss omfattning, se prop. s. 39 och s. 60.

Kravet på att den som vill driva handel med vapen ska ha *rätt att driva handel i allmänhet* syftar främst på att sökanden inte ska ha näringsförbud eller vara försatt i konkurs, se propositionen En ny vapenlag (prop. 1995/96:52) s. 79.

Förutsättningarna för tillstånd bör förtydligas

Regeringen delar promemorians bedömning att bestämmelserna om förutsättningarna för att meddelas tillstånd att driva handel med skjutvapen i huvudsak är ändamålsenliga. Bestämmelserna bör dock förtydligas och moderniseras i vissa avseenden.

Till att börja med bör det – på motsvarande sätt som av t.ex. bestämmelserna om serverings- och trafiktillstånd – framgå av lagtexten att det är sökandens lämplighet i stort, med beaktande av vissa särskilt angivna krav, som ska bedömas, jfr bl.a. 8 kap. 12 § alkohollagen (2010:1622) och 2 kap. 5 § yrkestrafiklagen (1998:490).

Kravet på behövliga kunskaper utgör en sådan grundläggande förutsättning för sökandens möjligheter att bedriva verksamheten på ett betryggande sätt att det även fortsättningsvis bör framgå av lagtexten. Regeringen delar vidare promemorians bedömning att sökandens laglydnad utgör en förutsättning av sådan betydelse att den bör framgå direkt av lagtexten. Det ska inte vara möjligt att förfoga över ett stort antal skjutvapen utan att uppfylla högt ställda krav på skötsamhet och redbarhet. Som *Datainspektionen* understryker i sitt remissvar får det dock inte förekomma att uppgifter om nedlagda förundersökningar eller friande domar påverkar bedömningen. I likhet med vad som gäller för bl.a. serveringstillstånd bör emellertid även andra omständigheter som kan påverka en sökandes möjligheter att utföra uppgiften på ett godtagbart sätt beaktas vid prövningen. Det innebär att även vissa beteenden som inte är straffbelagda bör vägas in i bedömningen. Det kan t.ex. vara fråga om missbruksproblem eller underlåtenhet att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att tillstånd att driva handel med skjutvapen får beviljas endast den som med hänsyn till laglydnad, kunskaper och övriga omständigheter är lämplig att driva sådan verksamhet. Begreppen ordentlig och pålitlig, liksom förutsättningen att sökanden ska ha rätt att driva handel i allmänhet, fyller därmed inte någon självständig funktion. Dessa begrepp föreslås därför utgå ur lagtexten.

Tillstånd ska, även fortsättningsvis, kunna meddelas endast för handel som ska bedrivas yrkesmässigt.

Prövningen av juridiska personer

Såväl fysiska som juridiska personer kan meddelas tillstånd att driva handel med skjutvapen. De krav som ska vara uppfyllda för att ett tillstånd ska meddelas gäller även när prövningen avser en juridisk person. Paragrafens nuvarande utformning får visserligen anses ge utrymme för att låta prövningen omfatta t.ex. styrelseledamöter och andra personer med avgörande inflytande över verksamheten, jfr RÅ 1996 ref. 90. För att undanröja eventuella tveksamheter i det avseendet bör dock, som

föreslås i promemorian, frågan uttryckligen regleras i vapenlagen. På liknande sätt som gäller beträffande exempelvis serveringstillstånd och tillstånd att bedriva detaljhandel med läkemedel (jfr prop. 1994/95:89 s. 102 och prop. 2008/09:145 s. 418) bör prövningen avse dels den juridiska personen som sådan, dels de fysiska personer som har ett betydande inflytande över denna i egenskap av t.ex. verkställande direktör, styrelseledamot, bolagsman eller aktieägare med betydande aktieinnehav.

När det gäller kravet på behövliga kunskaper kan bestämmelserna emellertid inte anses innebära att samtliga personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen alltid måste ha sådana kunskaper. Det vore att dra kunskapskravet för långt. Den föreslagna regleringen bör därför begränsas på så sätt att något krav på särskilda kunskaper inte ställs upp för denna personkrets.

Förändringar av vem som har ett betydande inflytande över verksamheten ska anmälas

Efter det att ett tillstånd att driva handel med skjutvapen har meddelats kan det ske förändringar i fråga om vem som har ett betydande inflytande över verksamheten. För att polismyndigheten ska kunna bedöma om förutsättningarna för tillstånd är uppfyllda även efter exempelvis en överlåtelse av verksamheten, måste myndigheten få kännedom om förändringen. Som konstateras i promemorian har polismyndigheten små möjligheter att på egen hand inhämta sådan information. Regeringen föreslår därför att det införs en skyldighet för tillståndshavaren att anmäla till polismyndigheten om det sker förändringar av vem som har ett betydande inflytande över verksamheten.

Vapenhandlarregistret innehåller uppgifter om fysiska och juridiska personer som har meddelats tillstånd att driva handel med skjutvapen. Personer som har ett betydande inflytande över en juridisk person som har meddelats sådant tillstånd registreras däremot inte. Den anmälnings-skyldighet som föreslås i promemorian, och som regeringen avser att införa, syftar till att förbättra kontrollen över vapenhandlare. För att regleringen ska bli komplett och få den effekt som avses i promemorian bör, som *Rikspolisstyrelsen* påpekar, personer som har varit föremål för prövning med anledning av att de har ett betydande inflytande över en juridisk person registreras i vapenhandlarregistret. Ett tillägg i 2 kap. 18 § vapenlagen med den innebörden bör därför göras. Ett sådant förslag får anses ligga inom ramen för de förslag som lämnas i promemorian.

I promemorian föreslås att en anmälan ska göras genast. *Säkerhets- och försvarsföretagen* menar att ordet genast bör ersättas med en mer definierad tidsrymd. Förändringar i fråga om vem som har ett betydande inflytande över en verksamhet kan ske av en mängd olika skäl. Det är därför svårt att fastställa en bestämd tidsrymd inom vilken tillståndshavaren bör informera polismyndigheten om förändringen. Regeringen föreslår i stället att en sådan anmälan ska göras snarast möjligt. Som närmare utvecklas i författningskommentaren betyder det att förändringen ska anmälas så snart det är möjligt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

Säkerhetspolisen påpekar att det är oklart om ett åsidosättande av skyldigheten att informera polisen om förändringar av vem eller vilka som har ett betydande inflytande över verksamheten bör leda till att tillståndet återkallas. Enligt *Säkerhetspolisen* saknas också en bedömning av hur anmälningsbenägenheten skulle påverkas om underlåtenhet att anmäla sådana förändringar straffbeläggs.

Enligt regeringens mening bör frågan om återkallelse kunna aktualiseras om tillståndshavaren åsidosätter den föreslagna skyldigheten att informera polisen. Möjligen skulle benägenheten att anmäla förändringar i fråga om vem som har ett betydande inflytande över verksamheten vara något större om förfarandet kriminaliserades. Regeringen anser dock att det förhållandet att tillståndshavaren riskerar att få sitt tillstånd återkallat utgör en tillräckligt effektiv åtgärd och att det därför inte finns skäl att kriminalisera beteendet.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att det införs en skyldighet för tillståndshavaren att anmäla till polismyndigheten om det sker en förändring av vem som har ett betydande inflytande över den juridiska personen. Anmälan ska göras snarast möjligt.

5.2 Föreståndare och ersättare

Regeringens förslag: Bestämmelserna om föreståndare och ersättare förs över från vapenförordningen till vapenlagen. Endast den som uppfyller de krav som uppställs för att beviljas tillstånd att driva handel med skjutvapen får godkännas som föreståndare eller ersättare. Ett godkännande som föreståndare eller ersättare ska återkallas om förutsättningarna för godkännandet inte längre finns.

Bestämmelserna om vapenhandlarregistret förtydligas genom att det uttryckligen anges att registret ska innehålla uppgifter om föreståndare och ersättare.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorian innehåller dock inte något förslag om att bestämmelserna om föreståndare och ersättare förs över från vapenförordningen till vapenlagen eller att bestämmelserna om vapenhandlarregistret förtydligas.

Remissinstanserna har inte yttrat sig över förslagen.

Regeringens förslag: Om vapenhandeln drivs av en juridisk person ska det enligt 5 kap. 3 § vapenförordningen finnas en av polismyndigheten godkänd föreståndare. Den godkända föreståndaren ansvarar för rörelsen. Vid förfall för tillståndshavaren eller föreståndaren får rörelsen förestås av en av polismyndigheten godkänd ersättare. Saknas föreståndare eller ersättare ska tillståndet att driva handel med skjutvapen normalt återkallas.

Föreståndare respektive ersättare har en viktig funktion i en vapenhandelsrörelse. Regeringen delar därför promemorians bedömning att det bör införas bestämmelser om vilka krav en person bör uppfylla för att få ett sådant godkännande. Kraven bör enligt regeringen vara lika högt ställda som för tillståndshavaren. Det innebär att ett godkännande som förestån-

dare eller ersättare får meddelas endast om sökanden med hänsyn till kunskap, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att driva sådan verksamhet. Om föreståndaren eller ersättaren inte längre uppfyller förutsättningarna bör godkännandet kunna återkallas.

I promemorian föreslås att bestämmelserna om vilka krav en person ska uppfylla för att godkännas som föreståndare eller ersättare samt om återkallelse av ett sådant godkännande införs i vapenförordningen. Enligt regeringen är det dock lämpligast att detta regleras i lag. Det är då naturligt att också övriga bestämmelser om föreståndare och ersättare förs över till vapenlagen. Därmed regleras samtliga förutsättningar för tillstånd att driva handel med skjutvapen i vapenlagen.

Uppgifter om föreståndare och ersättare registreras redan i dag i vapenhandlarregistret. Detta förhållande bör förtydligas i 2 kap. 18 § vapenlagen.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att bestämmelserna om föreståndare och ersättare flyttas från vapenförordningen till vapenlagen samt att det i vapenlagen införs bestämmelser om vad som krävs för att bli godkänd som föreståndare eller ersättare och om återkallelse av sådant godkännande. Vidare föreslås att 2 kap. 18 § vapenlagen justeras så att det uttryckligen framgår att vapenhandlarregistret ska innehålla uppgifter om den som har godkänts som föreståndare eller ersättare för en vapenhandel.

6 Läkares anmälningsskyldighet enligt vapenlagen

Regeringens förslag: Skyldigheten för läkare att till polismyndigheten anmäla patienter som är olämpliga att inneha skjutvapen utvidgas till att omfatta även personer som genomgår rättspsykiatrisk undersökning eller utredning enligt 7 § lagen om särskild personutredning i brottmål, m.m.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som uttalar sig om förslaget tillstyrker eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 6 kap. 6 § vapenlagen ska en läkare som bedömer att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen omedelbart anmäla detta till polismyndigheten i den ort där patienten är folkbokförd. En sådan anmälan behöver inte göras om det med hänsyn till omständigheterna står klart för läkaren att patienten inte har tillstånd att inneha skjutvapen.

Av promemorian framgår att Rättsmedicinalverket anser att skyldigheten för läkare att anmäla patienter som av medicinska skäl är olämpliga att inneha skjutvapen bör omfatta även personer som genomgår rättspsykiatrisk undersökning eller utredning enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. (s.k. § 7-undersökning). Enligt Rättsmedicinalverket ges personer som genomgår rättspsykiatrisk undersökning och som inte är häktade normalt inte någon vård vid undersök-

ningen. De är således inte patienter och omfattas därför inte av läkares anmälningsskyldighet. Detsamma gäller så gott som samtliga personer som genomgår § 7-undersökning. Enligt verket styrs anmälningsskyldigheten i dessa fall av ovidkommande hänsyn, eftersom det är förhållandet om den undersökte får vård eller inte som avgör om en läkare är skyldig att göra en anmälan. Då det inte alltid är enkelt att avgöra om en insats utgör hälso- och sjukvård medför regleringen dessutom tillämpningssvårigheter.

Bestämmelserna om läkares anmälningsskyldighet syftar till att ge tillståndsmyndigheterna underlag för att kunna pröva frågan om en person som av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen ska medges fortsatt tillstånd att inneha vapen. Det är därför angeläget att även personer som genomgår rättspsykiatrisk undersökning eller § 7-undersökning omfattas av läkares anmälningsskyldighet. Regeringen delar promemorian bedömning att intresset av att information om olämpliga vapeninnehavare kommer till tillståndsmyndigheternas kännedom får anses väga tyngre än intresset av skyddet för den personliga integriteten.

Följaktligen föreslås att läkares anmälningsskyldighet enligt 6 kap. 6 § vapenlagen utvidgas till att också gälla en person som genomgår rättspsykiatrisk undersökning eller § 7-undersökning.

Socialstyrelsen, som tillstyrker förslaget, menar att bestämmelserna om läkares anmälningsskyldighet skulle bli tydligare om terminologin anpassas till den som är vedertagen på hälso- och sjukvårdsområdet. Socialstyrelsen föreslår att begreppet olämplig ersätts med att läkaren ska göra en anmälan när det, av medicinska skäl, finns risk för att en patient kan skada sig själv eller någon annan person vid användning av skjutvapen. Det saknas enligt regeringens mening beredningsunderlag i detta lagstiftningsärende för en sådan ändring. I sammanhanget kan dock noteras att Socialstyrelsen har bemyndigats att meddela närmare föreskrifter om läkares anmälningsskyldighet.

7 Omhändertagande av vapen och tillståndsbevis

7.1 Omhändertagande av skjutvapen som har tilldelats hemvärnets personal

Regeringens bedömning: Polismyndigheten kan med stöd av vapenlagen omhänderta skjutvapen som Försvarsmakten har tilldelat hemvärnets personal i de situationer där det finns ett reellt behov av att kunna omhänderta dessa vapen. Regleringen om omhändertagande av vapen bör därför kvarstå oförändrad.

Promemorians bedömning: Överensstämmer inte med regeringens. I promemorian görs bedömningen att det saknas behov av att ge polisen rätt att omhänderta skjutvapen som Försvarsmakten har tilldelat hemvärnets personal.

Remissinstanserna: En stor majoritet av de remissinstanser som uttalar sig i frågan, däribland *Rikspolisstyrelsen*, *Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)*, *Svenska Jägareförbundet* och *Sveriges Vapenhandlareförening*, delar inte promemorians bedömning utan menar att polisen i vissa situationer bör ha rätt att omhänderta skjutvapen som Försvarsmakten har tilldelat hemvärnets personal. *Försvarsmakten* delar i och för sig promemorians bedömning att behov saknas men motsätter sig samtidigt inte att det införs en möjlighet för polisen att omhänderta dessa skjutvapen.

Skälen för regeringens bedömning: Rikspolisstyrelsen har i en rapport från år 2005 (dnr Ju2005/5198/L4) framfört att det är otillfredsställande att en polismyndighet inte har något formellt stöd för att omhänderta skjutvapen som Försvarsmakten har tilldelat hemvärnets personal när det föreligger risk för att vapnet kan komma att missbrukas. Styrelsen har därför föreslagit att en polismyndighet ska få rätt att omhänderta dessa skjutvapen i avvaktan på att Försvarsmakten tar ställning till om det tilldelade skjutvapnet ska återkallas enligt 10 § förordningen (1996:31) om statliga myndigheters skjutvapen m.m.

I promemorian görs bedömningen att det inte finns något behov av att utsträcka vapenlagens bestämmelser om omhändertagande till att gälla skjutvapen som har tilldelats hemvärnets personal. Som skäl för detta anförs att Försvarsmaktens regler om förvaring av skjutvapen i bostad är så strikta att risken för att ett sådant vapen missbrukas genom att avfyras är obefintlig. Skulle skjutvapnet missbrukas på andra sätt än genom att avfyras kan det enligt promemorian tas i beslag med stöd av bestämmelserna i 27 kap. rättegångsbalken.

Som har framgått utgår promemorians bedömning från antagandet att en polismyndighet saknar stöd i vapenlagen för att omhänderta ett skjutvapen som Försvarsmakten har tilldelat hemvärnets personal. Denna uppfattning synes delas av bl.a. *Rikspolisstyrelsen* och *Försvarsmakten*.

Av 1 kap. 8 § vapenlagen följer att bestämmelserna i vapenlagen, med några få undantag, inte är tillämpliga på vapen eller ammunition som innehas av staten. Det generella undantaget för staten omfattar dock inte skjutvapen som tillhör Försvarsmakten men som en hemvärnsman förfogar över på ett sådant sätt att det inte längre kan anses innehas av staten i den mening som avses i 1 kap. 8 § vapenlagen. Bestämmelserna i vapenlagen är alltså i och för sig tillämpliga på sådana skjutvapen.

Om hemvärnsmannen är skyldig att inneha vapnet för tjänsten gäller visserligen inte bestämmelserna om krav på tillstånd i 2 kap. 1 § första stycket vapenlagen, jfr 11 kap. 1 § c vapenlagen och 2 kap. 2 § vapenförordningen. Något motsvarande undantag från bestämmelserna om omhändertagande av vapen i 6 kap. 4 § vapenlagen finns dock inte. Omhändertagandebestämmelserna är alltså som regel tillämpliga i de fall då det enligt regeringen finns ett reellt behov av att kunna omhänderta skjutvapen från en hemvärnsman.

Mot denna bakgrund gör regeringen sammanfattningsvis bedömningen att det saknas behov av att ändra bestämmelserna om omhändertagande av vapen.

Regeringens förslag: När ett skjutvapen omhändertas ska även tillståndsbeviset tas om hand. Har polismyndigheten beslutat om omhändertagande ska frågan om återkallelse av tillståndet prövas skyndsamt. Tillståndet är ogiltigt till dess att frågan om återkallelse har prövats. Återkallas inte tillståndet ska tillståndsbeviset omedelbart lämnas tillbaka.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Tillståndets ogiltighet har dock inte begränsats till den tid då omhändertagandebeslutet gäller. I promemorian preciseras inte heller själva omhändertagandeförfarandet.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som uttalar sig om förslagen, utom en, tillstyrker dem. *Rikspolisstyrelsen* anser att samma möjlighet ska föreskrivas beträffande bevis om lånetillstånd utfärdade enligt 3 kap. 9 § vapenlagen. *Försvarsmakten* anser att även behörighetsbevis utfärdade enligt 9 § förordningen om statliga myndigheters skjutvapen m.m. ska kunna omhändertas av polismyndigheten. *Sveriges Vapenägares Förbund*, som avstyrker förslaget, menar att tillståndsbeviset är en värdehandling som ägaren behöver för att kunna visa att han eller hon äger ett visst vapen.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 6 kap. 4 § vapenlagen ska en polismyndighet besluta att omhänderta ett vapen med tillhörande ammunition, om det finns risk för att vapnet missbrukas eller det är sannolikt att tillståndet att inneha vapnet kommer att återkallas och särskilda omständigheter inte talar emot ett omhändertagande. Är risken för missbruk överhängande, får vapen och ammunition tas om hand även utan beslut från polismyndigheten. En sådan åtgärd får vidtas av polismän, jakttillsynsmän som länsstyrelsen förordnat, personal vid Kustbevakningen och Tullverket samt särskilt förordnade tjänstemän vid länsstyrelsen.

Ett beslut om omhändertagande av vapen och ammunition är en interimistisk åtgärd som vidtas i avvaktan på att frågan om återkallelse av tillståndet prövas. Ett tillstånd att inneha eller, i förekommande fall, låna skjutvapen gäller till dess att tillståndet har återkallats. Det innebär att polismyndigheten saknar befogenhet att omhänderta bevis om tillstånd att inneha eller låna skjutvapen i samband med att ett vapen omhändertas. Som konstateras i promemorian riskerar syftet med bestämmelserna om omhändertagande – att tillfälligt förhindra innehav av vapen eller ammunition – därmed att förfelas. Den som har fråntagits ett vapen kan nämligen, mot uppvisande av tillstånds- eller lånebeviset, låna ett vapen av samma typ som det som har omhändertagits. Han eller hon kan också köpa ammunition till vapnet. Att detta förekommer bekräftas av *Sveriges Vapenhandlareförening*.

Enligt regeringens mening är det angeläget att denna möjlighet att missbruka tillståndsbevis elimineras. Detta kan uppnås genom att även tillståndsbeviset kan bli föremål för omhändertagande. Som *Rikspolisstyrelsen* påpekar bör regleringen omfatta även bevis om tillstånd att låna skjutvapen. Ett tillståndsbevis utfärdas över tillstånd att inneha skjutvapen. Att ägaren, som *Sveriges Vapenägares Förbund* påstår, inte

skulle kunna visa att han eller hon *äger* ett visst vapen om tillståndsbeviset omhändertas stämmer således inte.

Försvarsmakten menar att även de behörighetsbevis som utfärdas i samband med att myndigheten tilldelar någon ett skjutvapen i tjänsten bör kunna omhändertas. Enligt regeringen har det inte framkommit något behov av att kunna omhänderta sådana bevis. Det är t.ex. inte möjligt att låna ett skjutvapen eller köpa ammunition mot uppvisande av ett behörighetsbevis. Inte heller torde beviset kunna missbrukas på något annat sätt.

Enligt regeringen bör ett tillstånd inte gälla under den tid som ett omhändertagande gäller. Om tillståndets giltighet kopplas till det faktiska omhändertagandet av tillståndsbeviset finns det risk för att bestämmelserna kringgås, t.ex. genom att den som är föremål för åtgärden påstår att beviset förkommit. För att avvärja denna risk bör tillståndets giltighet istället kopplas till beslutet om omhändertagande.

Ett omhändertagande är en ingripande åtgärd. Det är därför viktigt att ärenden rörande omhändertagna vapen hanteras skyndsamt. Att så bör ske framgår visserligen av Rikspolisstyrelsens allmänna råd (RPSFS 2009:13, FAP 551-3). För att säkerställa att förfarandet blir förutsägbart och rättssäkert bör detta uttryckligen regleras i lag, liksom det förhållandet att ett tillståndsbevis omedelbart ska lämnas tillbaka om tillståndet inte återkallas.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen sammanfattningsvis följande. Omhändertagandebestämmelserna i 6 kap. 4 § vapenlagen utvidgas till att gälla även tillståndsbevis. Ett sådant bevis ska, liksom vapen och ammunition, i vissa fall kunna omhändertas av polismän, jakttillsynsmän som länsstyrelsen förordnat, personal vid Kustbevakningen och Tullverket eller särskilt förordnade tjänstemän vid länsstyrelsen, se 6 kap. 4 § andra stycket vapenlagen.

Det föreslås vidare att det införs bestämmelser om att frågan om återkallelse av tillståndet ska hanteras skyndsamt när polismyndigheten beslutat om omhändertagande, att ett tillstånd är ogiltigt till dess att frågan om återkallelse har prövats samt att ett omhändertaget tillståndsbevis omedelbart ska lämnas tillbaka om inte tillståndet återkallas. Såsom *Lagrådet* föreslagit bör dessa bestämmelser sammanföras i en ny paragraf, 6 kap. 4 a § vapenlagen.

8 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2012. Bestämmelserna om registrering av fysiska personer som har ett betydande inflytande över en juridisk person med tillstånd att driva handel med skjutvapen behöver endast ske om lämplighetsprövningen har skett efter ikraftträdandet.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att reglerna ska träda i kraft den 1 januari 2011.

Vidare innehåller inte promemorian något förslag till övergångsbestämmelser.

Remissinstanserna har inte kommenterat förslaget särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen föreslår att det sker den 1 juli 2012.

I avsnitt 5.1 föreslår regeringen att polismyndighetens prövning av en juridisk person som söker tillstånd att driva handel med skjutvapen ska omfatta även sådana fysiska personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen. Vidare föreslås att uppgift om dessa personer ska registreras i vapenhandlarregistret. Avsikten är att endast de personer som har prövats enligt de nya reglerna ska föras in i registret. Detta bör, såsom *Lagrådet* har föreslagit, komma till uttryck i en övergångsreglering.

9 Kostnader

Regeringens förslag om kriminalisering av otillåten förvaring (avsnitt 4.2) och underlåtenhet att anmäla införsel och utförsel av vapen (avsnitt 4.4) kan leda till viss ökning av rättsväsendets arbete med brottsutredning och lagföring. Kostnaderna för detta merarbete bedöms dock bli högst marginella. Övriga förslag torde inte ha några kostnadseffekter. Eventuella kostnadskonsekvenser ska finansieras inom ramen för befintliga anslag.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)

2 kap.

10 §

Tillstånd att driva handel med skjutvapen får *endast* meddelas den som *med hänsyn till kunskap, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att driva sådan verksamhet*. Tillstånd får meddelas endast för handel som *ska* bedrivas yrkesmässigt.

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt första stycket, utom när det gäller kravet på kunskap, dessutom avse de fysiska personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen.

Om det sker en förändring av vem som har ett betydande inflytande över en juridisk person, ska tillståndshavaren snarast möjligt anmäla förändringen till polismyndigheten.

Paragrafen behandlar förutsättningarna för att få tillstånd att driva handel med skjutvapen. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Av *första stycket första meningen* följer att endast den som med hänsyn till kunskap, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att driva handel med skjutvapen får meddelas sådant tillstånd. Det innebär att tillståndsmyndigheten ska göra en allsidig prövning av samtliga omständigheter som kan påverka sökandens lämplighet att driva handel med

skjutvapen. Kravet på erforderliga kunskaper utgör, liksom tidigare, en grundläggande förutsättning för tillstånd. Därutöver ska sökandens laglydnad särskilt beaktas. Det innebär att den som har dömts för sådan brottslighet som kan antas ha betydelse för hans eller hennes lämplighet att handla med skjutvapen inte kan anses uppfylla förutsättningarna för tillstånd förrän en längre tid har förflutit från det att brottet begicks. Det kan exempelvis vara fråga om våldsbrott, vapenbrott eller ekonomisk brottslighet. Vid bedömningen bör, utöver den tid som förflutit från det att brottet begicks, även brottets straffvärde och omständigheterna vid brottet beaktas. Normalt ska det ställas högre krav på en vapenhandlare än på en person som ansöker om tillstånd att inneha skjutvapen för eget bruk. Lämplighetsbedömningen i övrigt handlar framför allt om att kontrollera att sökanden inte har näringsförbud eller är försatt i konkurs. Vidare ska utdrag ur misstankeregistret inhämtas för att kontrollera om sökanden är skäligen misstänkt eller står under åtal för brott som kan göra personen olämplig att handla med skjutvapen. Tillståndsmyndigheten bör även kontrollera att sökanden fullgör sina skyldigheter mot det allmänna vad avser betalning av skatter och avgifter. Missbruksproblem eller andra omständigheter som talar för att sökanden inte kommer att kunna driva verksamheten på ett godtagbart sätt ska också beaktas. En person som vid flera tillfällen har varit föremål för ingripanden med stöd av lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. eller 13 § polislagen (1984:387) bör exempelvis inte få tillstånd att driva handel med skjutvapen. *Första stycket andra meningen* har endast ändrats språkligt.

I *andra stycket*, som är nytt, anges att prövningen enligt första stycket, med undantag av kravet på kunskap, även ska omfatta de fysiska personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen. Exempel på personer som kan ha betydande inflytande över en juridisk person är verkställande direktör, styrelseledamot, bolagsman eller aktieägare med betydande aktieinnehav.

Enligt *tredje stycket*, som är nytt, ska tillståndshavaren till polismyndigheten anmäla om det sker en förändring av vem som har ett betydande inflytande över den juridiska personen. En sådan anmälan ska göras snarast möjligt. Det innebär att anmälan ska göras så snart det är möjligt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Normalt ska anmälan komma in till polismyndigheten senast samma dag som förändringen genomförs.

10 a §

En juridisk person med tillstånd att driva handel med skjutvapen ska ha en föreståndare som ansvarar för verksamheten.

Föreståndaren ska ha godkänts av polismyndigheten.

Paragrafen, som är ny, reglerar frågan om föreståndare för juridiska personer som har meddelats tillstånd att driva handel med skjutvapen. Paragrafen motsvarar, med vissa språkliga justeringar, första meningen i nuvarande 5 kap. 3 § vapenförordningen (1996:70). Någon ändring i sak är inte avsedd. Frågan behandlas i avsnitt 5.2.

10 b §

Om den som har tillstånd att driva handel med skjutvapen eller, i fråga om en juridisk person, föreståndaren för sådan verksamhet är förhindrad att ansvara för verksamheten ska han eller hon sätta en ersättare i sitt ställe.

Ersättaren ska ha godkänts av polismyndigheten.

Paragrafen, som är ny, anger att en godkänd ersättare får ansvara för verksamheten om föreståndaren eller den som har meddelats tillstånd att driva handel med skjutvapen har förhinder. Paragrafen motsvarar, med vissa språkliga justeringar, andra meningen i nuvarande 5 kap. 3 § vapenförordningen (1996:70). Någon ändring i sak är inte avsedd. Frågan behandlas i avsnitt 5.2.

10 c §

Endast den som uppfyller de krav som anges i 10 § första stycket får godkännas som föreståndare eller ersättare.

Paragrafen, som är ny, reglerar förutsättningarna för att få godkännas som föreståndare eller ersättare. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

I paragrafen föreskrivs att endast den som uppfyller de krav som anges i 10 § första stycket får godkännas som föreståndare eller ersättare. Det innebär att tillståndsmyndigheten, på motsvarande sätt som i ett ärende om tillstånd att driva handel med skjutvapen, ska pröva om sökanden med hänsyn till kunskap, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att driva sådan handel.

10 d §

I ett tillstånd att driva handel med skjutvapen ska det anges vilka typer av skjutvapen och vilket antal av varje typ av skjutvapen tillståndet avser. Tillståndet ger rätt att inneha de skjutvapen som anges där. Tillståndet får förenas med villkor om hur skjutvapnen ska förvaras.

Tillståndet ger dock inte rätt att inneha andra helautomatiska skjutvapen än sådana som har tagits in för en viss köpare.

Paragrafen, som är ny, behandlar bl.a. vad som ska anges i ett tillstånd att driva handel med skjutvapen. Paragrafen motsvarar, med vissa språkliga justeringar, andra och tredje styckena i nuvarande 10 §. Någon ändring i sak är inte avsedd. Frågan behandlas i avsnitt 5.

18 §

Rikspolisstyrelsen ska med hjälp av automatiserad behandling föra separata centrala register över

1. personer och organisationer som enligt denna lag har meddelats tillstånd att inneha skjutvapen eller ammunition eller tillstånd att låna skjutvapen samt personer som tillhör hemvärnets personal och som av Försvarsmakten har tilldelats skjutvapen för förvaring i bostaden (vapeninnehavarregistret),

2. de skjutvapen för vilka tillstånd till innehav har meddelats enligt denna lag samt skjutvapen som upphittats eller anmälts stulna eller försvunna (vapenregistret) och

3. personer och organisationer som har meddelats tillstånd enligt denna lag att driva handel med skjutvapen, fysiska personer som har ett betydande inflytande över en sådan juridisk person som har tillstånd att driva handel med skjutvapen, personer som har godkänts att som föreståndare eller ersättare svara för sådan

verksamhet samt personer och organisationer som har meddelats tillstånd enligt denna lag att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation (vapenhandlarregistret).

Det får av vapeninnehavarregistret inte framgå att en registrerad person tillhör hemvärnets personal.

I paragrafen regleras frågor om de tre centrala vapenregistren; vapeninnehavarregistret, vapenregistret och vapenhandlarregistret. Övervägandena finns i avsnitt 5.1 och 5.2.

Ändringen i *första stycket 3* innebär att uppgift om personer som har ett betydande inflytande över en juridisk person som har meddelats tillstånd att driva handel med skjutvapen ska föras in i vapenhandlarregistret. Det anges vidare uttryckligen att även föreståndare och ersättare ska registreras. Av övergångsbestämmelsen framgår att registrering av fysiska personer som har ett betydande inflytande över en juridisk person som har meddelats tillstånd att driva handel med skjutvapen endast behöver ske om lämplighetsprövningen har skett efter ikraftträdandet.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

6 kap.

Återkallelse av godkännande

3 b §

Ett godkännande som föreståndare eller ersättare ska återkallas av polismyndigheten om förutsättningarna för godkännandet inte längre finns.

Paragrafen, som är ny, reglerar återkallelse av godkännande som föreståndare eller ersättare. Av bestämmelsen framgår att ett godkännande som föreståndare eller ersättare ska återkallas om förutsättningarna för godkännandet inte längre är uppfyllda. Förutsättningarna för ett sådant godkännande framgår av 2 kap. 10 § (jfr 2 kap. 10 c §). Frågan behandlas i avsnitt 5.2.

Omhändertagande av vapen, ammunition och tillståndsbevis

4 §

Polismyndigheten ska besluta att ett vapen med tillhörande ammunition och tillståndsbevis ska tas om hand om

- a) det finns risk att vapnet missbrukas, eller
- b) det är sannolikt att tillståndet att inneha vapnet kommer att återkallas och särskilda omständigheter inte talar emot ett omhändertagande.

Om risken för missbruk är överhängande, får *egendomen* tas om hand även utan ett sådant beslut. En sådan åtgärd får vidtas av polismän, jakttillsynsmän som länsstyrelsen förordnat, personal vid Kustbevakningen och Tullverket eller särskilt förordnade tjänstemän vid länsstyrelsen. Åtgärden ska skyndsamt anmälas till polismyndigheten, som omedelbart ska pröva om omhändertagandet ska bestå.

Paragrafen behandlar frågor om omhändertagande av vapen m.m. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Genom ett tillägg i *första stycket* utvidgas omhändertagandebestämmelserna till att gälla även tillståndsbevis. Skyldigheten att omhänderta tillståndsbevis träffar bevis om samtliga typer av tillstånd som medför rätt att inneha vapen och som kan återkallas enligt 1–3 a §§. Endast sådana tillståndsbevis som har utfärdats till den person som är föremål för åtgärden, och som hänför sig till innehavet av det omhändertagna vapnet, ska tas om hand. Det innebär t.ex. att endast bevis om tillstånd att låna skjutvapen ska tas om hand om polismyndigheten beslutar att omhänderta ett vapen från en person som innehar det med stöd av ett låne-tillstånd.

Ändringen i *andra stycket* innebär att rätten för polismän, jakttillsynsmän som länsstyrelsen förordnat, personal vid Kustbevakningen och Tullverket samt särskilt förordnade tjänstemän vid länsstyrelsen att i vissa fall ta om hand vapen och ammunition utan föregående beslut av polismyndigheten utvidgas till att gälla även tillståndsbevis.

4 a §

Om polismyndigheten har beslutat om omhändertagande enligt 4 §, ska frågan om återkallelse av tillståndet prövas skyndsamt.

Tillståndet är ogiltigt till dess att frågan om återkallelse har prövats.

Återkallas inte tillståndet ska tillståndsbeviset omedelbart lämnas tillbaka.

Paragrafen, som är ny, behandlar frågor om återkallelse av tillstånd och återlämnade av tillståndsbevis. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

I *första stycket* föreskrivs att frågan om återkallelse ska prövas skyndsamt om polismyndigheten har beslutat om omhändertagande enligt 4 §. Prövningen gäller endast det tillstånd som omhändertagandet avser.

Av *andra stycket* framgår att ett tillstånd är ogiltigt till dess att frågan om återkallelse har prövats slutligt. Regleringen innebär att ett tillstånd blir ogiltigt i och med att ett beslut om omhändertagande fattas.

Enligt *tredje stycket* ska tillståndsbeviset omedelbart lämnas tillbaka till tillståndshavaren om inte polismyndigheten beslutar att återkalla tillståndet. I 5 § finns bestämmelser om återlämnande av omhändertagna skjutvapen och ammunition.

Paragrafen har i huvudsak utformats i enlighet med *Lagrådets* synpunkter.

6 §

En läkare som bedömer att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen ska omedelbart anmäla detta till polismyndigheten på den ort där patienten är folkbokförd. Anmälan behöver inte göras om det med hänsyn till omständigheterna står klart för läkaren att patienten inte har tillstånd att inneha skjutvapen.

Den anmälningsskyldighet som läkare har enligt första stycket gäller även i fråga om en person som genomgår rättspsykiatrisk undersökning eller utredning enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m.

I paragrafen regleras läkares anmälningsskyldighet. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Första stycket har justerats språkligt. Någon saklig ändring är inte avsedd.

Vissa av de personer som genomgår rättspsykiatrisk undersökning eller utredning enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. får vård i samband med undersökningen eller utredningen. Dessa personer är patienter och omfattas därför av läkares anmälningsplikt enligt paragrafens första stycke. Genom tillägget i *andra stycket*, som är nytt, omfattar anmälningsplikten också de personer som genomgår sådan undersökning eller utredning och som inte är patienter.

9 kap.

1 §

Den som uppsåtligen innehar ett skjutvapen utan att ha rätt till det eller överlåter eller lånar ut ett skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha vapnet döms för vapenbrott till fängelse i högst ett år.

Om brottet är grovt döms för grovt vapenbrott till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. *Vid bedömande av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om*

1. *vapnet har innehafts på allmän plats, i ett fordon på allmän plats eller inom ett skolområde där grundskole- eller gymnasieundervisning bedrivs,*
2. *vapnet har varit av särskilt farlig beskaffenhet, eller*
3. *innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen.*

Om gärningen har begåtts av oaksamhet eller om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Paragrafen innehåller bestämmelser om straff för vapenbrott. Övervägandena finns i avsnitt 4.1. *Lagrådets* synpunkter på paragrafens utformning behandlas i samma avsnitt.

Det *första stycket* är oförändrat.

I *andra stycket* anges att vid bedömande av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om vapnet har innehafts på allmän plats, i ett fordon på allmän plats eller inom ett skolområde där grundskole- eller gymnasieundervisning bedrivs (jfr 5 kap. 6 § vapenlagen). Andra omständigheter som ska tillmätas särskild vikt är om vapnet har varit av särskilt farlig beskaffenhet eller om gärningen har avsett flera vapen. Uppräkningen är inte uttömmande. Även andra omständigheter kan beaktas. Domstolen ska göra en helhetsbedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

Begreppet allmän plats i *andra stycket 1* har här samma innebörd som det har i brottsbalken. Med allmän plats avses plats, inom- eller utomhus, som är upplåten till eller frekventeras av allmänheten, t.ex. gata, torg, tunnelbane- eller järnvägsstation. Om allmänheten har tillträde endast under vissa tider, är platsen allmän under denna tid men inte i övrigt. Även tåg, båtar, hotell, restauranger, affärslokaler, teatrar, biografier och liknande utgör allmänna platser i den mån och under den tid allmänheten har tillträde till dem. Uttrycket ett skolområde där grundskole- och gymnasieundervisning bedrivs tar sikte även på områden där vuxenformer av sådan utbildning, t.ex. gymnasial vuxenutbildning, bedrivs. Innehav av ett skarpladdat skjutvapen på allmän plats, i fordon på allmän plats eller inom ett skolområde där grundskole- eller gymnasieundervisning bedrivs bör regelmässigt bedömas som grovt brott. Bedömningen bör vara densamma vare sig patronen befinner sig i vapnets patronläge eller i magasinnet eller i liknande utrymme, dvs. oavsett om vapnet är skjutklart eller

inte. Samma bedömning bör göras om skarp ammunition till ett oladdat vapen har medförts till platsen, t.ex. i det fordon som den tilltalade färdas i eller på annat sätt lätt tillgänglig för honom eller henne. Även om någon skarp ammunition inte påträffas, kan innehav av ett oladdat skjutvapen på någon av de uppräknade platserna bedömas som grovt brott. Det kan t.ex. vara fallet om innehavet har avsett ett skjutvapen som närmast är att jämföras med ett särskilt farligt vapen i andra punkten.

Omständigheten att vapnet har varit av särskilt farlig beskaffenhet i *andra stycket 2* innebär att vapnets konstruktion ensam kan kvalificera brottet som grovt, oavsett övriga omständigheter. Vid bedömningen av vapnets farlighet bör främst vapnets eldkraft vägas in. Hur stor eldkraft ett vapen har beror på flera faktorer. Såväl vapnets patronkapacitet, dvs. antalet patroner vapnet kan laddas med, som projektilernas typ och energi bör beaktas. Även andra omständigheter, t.ex. att vapnet är utrustat med ljusförstärkare eller ljuddämpare eller att vapnet är manipulerat på visst sätt kan föranleda att vapnet anses särskilt farligt. Exempel på vapen som regelmässigt bör anses som särskilt farliga är vissa vapen av militär karaktär som exempelvis automatgevär, kulspruta, pansarskott och grovkalibriga gevär avsedda för militärt prickskytte. Även andra helautomatiska vapen än automatgevär och kulspruta, exempelvis kulsprutepistol, bör räknas hit. Halvautomatiska gevär och halvautomatiska versioner av kulsprutepistoler med hög patronkapacitet samt pistoler och revolverar som är avsedda för särskilt kraftfulla patroner bör också bedömas som särskilt farliga.

Att innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen i *andra stycket 3* innebär att gärningen ska ha omfattat minst två vapen. Hur många vapen som krävs för att brottet ska bedömas som grovt beror på omständigheterna i det enskilda fallet. Rör det sig om skjutvapen som närmast är att jämföras med vapen av särskilt farlig beskaffenhet i andra punkten, bör t.ex. redan innehav av två vapen föranleda att brottet bedöms som grovt.

Frågan om ett vapenbrott ska bedömas som grovt ska avgöras med beaktande av samtliga omständigheter vid brottet. Ett brott kan bedömas som grovt även om inte någon av de uppräknade omständigheterna har förelegat. Så kan vara fallet när omständigheterna vid brottet är snarlika något av de uppräknade fallen. Att ett skjutvapen har medförts till en privat fest eller till ett universitetssområde utgör sådana exempel. Ett vapenbrott bör också bedömas som grovt om vapnet påträffas under sådana omständigheter att det förelegat uppenbar fara för att människor skulle kunna komma till skada. Ett exempel på en sådan situation är att den tilltalade har förvarat ett skarpladdat vapen öppet i bostaden trots att flera personer vistas där eller har tillträdde dit.

Straffvärdet påverkas av gärningens allvar. Samtliga omständigheter i det enskilda fallet ska beaktas vid straffvärdebedömningen. Om de omständigheter som föranleder att ett vapenbrott bedöms som grovt inte beaktas tillräckligt genom brottsrubriceringen ska straffvärdet anses ligga över straffminimum för grovt vapenbrott. Det innebär bl.a. att straffvärdet normalt bör anses ligga över den nedersta delen av straffskalan om flera av de omständigheter som ska beaktas särskilt vid bedömning av om brottet är grovt samtidigt har förelegat. Vid straffvärdebedömningen

2 §

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligt eller av oaktsamhet

a) missbrukar rätten att inneha ett skjutvapen genom att använda det för något annat ändamål än det som han eller hon är berättigad till,

b) bryter mot bestämmelserna om överlämnande till förvaring hos någon annan i 5 kap. 3 § första stycket eller om transport i 5 kap. 4 § eller mot villkor i fråga om förvaring av vapen som meddelats med stöd av denna lag,

c) bryter mot bestämmelserna om förvaring i 5 kap. 1–3 §§ i fråga om skjutvapen eller ammunition som innehas av sammanslutningar, huvudmän för museer eller auktoriserade bevakningsföretag eller i fråga om skjutvapen som innehas av vapenhandlare,

d) innehar ammunition utan att ha rätt till det eller inte följer ett beslut att lämna över ammunition för inlösen,

e) överläter ammunition till någon som inte har rätt att inneha ammunitionen,

f) driver handel med skjutvapen utan tillstånd,

g) medför skjutvapen i strid med bestämmelserna i 5 kap. 6 §,

h) bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 11 kap. 1 § d genom att olovligt överföra vapen eller ammunition till ett annat land, *eller*

i) förvarar ett skjutvapen åt någon annan utan att föreskrivet tillstånd till förvaringen finns eller bryter mot bestämmelserna om användning vid förvaring i 5 kap. 3 § andra stycket.

I ringa fall ska inte dömas till ansvar för otillåtet innehav av ammunition eller överträdelse av bestämmelserna i 5 kap. 6 §.

Till ansvar för otillåten förvaring av skjutvapen åt någon annan ska inte dömas om gärningen är belagd med straff enligt 1 §.

Paragrafen innehåller straffbestämmelser. Övervägandena finns i avsnitt 4.2 och 4.3. *Lagrådets* synpunkter på paragrafens utformning behandlas i samma avsnitt.

I *första stycket* har *punkten b* ändrats på så sätt att orden ”föreskrifter eller” tagits bort. Det är en språklig justering som inte innebär någon ändring i sak. Vidare har bestämmelserna om straffansvar för den som bryter mot förbudet att använda ett vapen som han eller hon förvarar åt någon annan lyfts ut från *punkten b* och flyttats till *punkten i*.

I första ledet i *punkten i*, som är ny, föreskrivs att den som förvarar ett skjutvapen åt någon annan utan att föreskrivet tillstånd till förvaringen finns ska dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Av uttrycket föreskrivet tillstånd följer att straffansvar endast kan komma i fråga i de fall då det uppställs krav på tillstånd för förvaringen. I vilka fall tillstånd krävs framgår av 5 kap. 3 § första stycket. Bestämmelsen i sista ledet i *punkten i* motsvarar den straffbestämmelse som har lyfts ut från *punkten b*. Någon saklig ändring är inte avsedd.

Andra stycket har endast justerats språkligt. Någon ändring i sak är inte avsedd.

I *tredje stycket*, som är nytt, anges att för otillåten förvaring av skjutvapen åt någon annan ska inte dömas till ansvar om gärningen redan är straffbelagd enligt 1 §. Det innebär att bestämmelsen i första ledet i *punkten i* är subsidiär till bestämmelserna i 1 §.

Övergångsbestämmelsen behandlas i avsnitt 8.

Punkten 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

10.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen

19 §

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet låter bli att

1. göra en anmälan enligt 4 § när en vara som avses i 3 § 3 förs in till Sverige,
 2. stanna på en tulltjänstemans anmaning enligt 5 §, eller
 3. lämna uppgifter och visa upp handlingar för en tulltjänsteman enligt 6 §.
- I ringa fall ska inte dömas till ansvar.

Paragrafen innehåller straffbestämmelser. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Första stycket punkten 1 innehåller en ny bestämmelse om straffansvar för den som uppsåtligen eller av oaktsamhet låter bli att till Tullverket anmäla vapen eller ammunition som förs in till Sverige från ett annat EU-land. Hänvisningen till 3 § 3 innebär att bestämmelsen endast omfattar vapen och ammunition som avses i vapenlagen (1996:67). Av 4 § framgår bl.a. att vapen och ammunition alltid ska anmälas till Tullverket och att anmälan ska ske utan dröjsmål vid närmaste bemannade tullplats.

Bestämmelserna om straffansvar för den som underlåter att stanna på en tulltjänstemans anmaning enligt 5 § eller att lämna uppgifter och visa upp handlingar för en tulltjänsteman enligt 6 § har flyttats från punkten 1 till *punkten 2* respektive från *punkten 2* till en ny punkt, *punkten 3*.

Den straffrihet för ringa fall som regleras i *andra stycket*, som endast har justerats språkligt, bör tillämpas restriktivt när det gäller underlåtenhet att anmäla vapen och ammunition till Tullverket.

Sammanfattning av departementspromemorian Vissa frågor om vapenlagen (Ds 2010:6)

Prop. 2011/12:109
Bilaga 1

I promemorian lämnas ett antal förslag till ändringar i vapenlagen och vapenförordningen. Förslagen syftar till att förstärka och effektivisera kontrollen av vapen samt göra vapenregleringen mera lättillgänglig och ändamålsenlig.

Förslagen innebär i korthet följande:

- Klassificeringen av effektbegränsade vapen ska även i fortsättningen göras med utgångspunkt från den utskjutna projektilens anslagsenergi. Vapen som har med kolsyra, luft eller fjäder jämförbara utskjutningsmedel ska omfattas av reglerna om effektbegränsade vapen. Gränsen för när ett halvautomatiskt vapen ska anses som effektbegränsat ska vara densamma som för andra icke helautomatiska vapen.
- Kraven för att en enskild person ska kunna få tillstånd att inneha målskjutningsvapen skärps. Skärpningen innebär att det krävs att den enskilde är aktiv medlem i en av Rikspolisstyrelsen godkänd sammanslutning eller en organisation som är ansluten till en sådan sammanslutning.
- I syfte att förbättra beslutsunderlaget i vapenärenden föreslås att polisen under vissa förutsättningar ska få inhämta yttrande från Kriminalvården eller en socialnämnd gällande den enskildes lämplighet att inneha skjutvapen. När det finns skäl till det ska polisen få förelägga den enskilde att ge in ett läkarintyg som visar att denne inte av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen.
- Kraven på vapenhandlare skärps. Vid tillståndsprövningen ska särskild hänsyn tas till om sökanden är laglydig. När sökanden är en juridisk person ska prövningen avse dels den juridiska personen, dels den eller de fysiska personer som har ett betydande inflytande i den juridiska personen. Om det sker en förändring av vem som har ett betydande inflytande i den juridiska personen, ska tillståndshavaren genast anmäla det till polismyndigheten. Regleringen av föreståndare och ersättare stramas upp.
- Regleringen av vapen i dödsbo samlas i ett kapitel och förtydligas.
- Möjligheterna till uppsiktsutlåning utökas genom att sådan utlåning inte längre ska vara begränsad till enstaka tillfällen.
- Tillstånd att inneha skjutvapen ska, i vissa angivna situationer, kunna meddelas utbildningsanstalter, flygplatsföretag och kommunala organisationer för räddningstjänst. Möjligheten för auktoriserade bevakningsföretag att meddelas sådant tillstånd utökas till att gälla även innehav för utbildningsändamål.
- I syfte att effektivisera polismyndigheternas handläggning av vapenärenden föreslås att polisen i vissa angivna situationer ska få samköra det centrala vapenregistret och det centrala vapeninnehavarregistret.
- Reglerna om grovt vapenbrott förtydligas genom att det i paragrafen anges vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett vapenbrott är grovt. Sådana omständigheter är att vapnet kan befaras komma till brottslig användning eller att vapnet är av sär-

skilt farlig beskaffenhet. Det bedöms inte finnas något behov av att ändra straffskalorna för vapenbrott eller grovt vapenbrott.

Prop. 2011/12:109
Bilaga 1

Därutöver föreslås ett antal mindre förändringar.

Förslagen som avser polisens handläggning innebär att polismyndigheterna kan effektivisera sin verksamhet, vilket ger möjligheter till kostnadsbesparingar. Övriga förslag torde inte få några nämnvärda ekonomiska konsekvenser för berörda myndigheter eller andra.

Författningsändringarna bedöms kunna träda i kraft den 1 januari 2011.

Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)

Härigenom föreskrivs i fråga om vapenlagen (1996:67)

dels att 2 kap. 3, 10, 13 och 19 §§, 3 kap. 1 a §, 6 kap. 4 och 6 §§, 7 kap. 1 och 2 §§, 8 kap. 1–3 §§, 9 kap. 1–3 §§ samt 11 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken före 6 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 2 kap. 10 a §, 7 kap. 2 a § och 8 kap. 4–6 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §¹

Tillstånd att inneha skjutvapen får meddelas

a) enskilda personer,
b) sammanslutningar för jakt eller målskytte, som har en stabil organisation och kontinuerlig skytteverksamhet samt uppfyller höga krav på säkerhet i fråga om handhavande av vapen,

c) huvudmän för museer, om museet får statsbidrag enligt särskilda föreskrifter eller om museet ägs av en kommun, ett landsting eller en stiftelse som står under länsstyrelsens tillsyn: för vapen som *skall* ingå i samlingarna, *och*

d) auktoriserade bevakningsföretag: för utlåning till väktare som har meddelats tillstånd att som lån inneha ett sådant vapen.

c) huvudmän för museer, om museet får statsbidrag enligt särskilda föreskrifter eller om museet ägs av en kommun, ett landsting eller en stiftelse som står under länsstyrelsens tillsyn: för vapen som *ska* ingå i samlingarna,

d) auktoriserade bevakningsföretag: för utlåning till väktare som har meddelats tillstånd att som lån inneha ett sådant vapen *eller för utbildning i handhavande av sådana vapen,*

e) utbildningsanstalter för vapen som behövs för utbildningen,

f) flygplatsföretag för vapen som behövs för viltkontroll, och

g) kommunala organisationer för räddningstjänst för vapen som behövs i dess verksamhet.

10 §²

Tillstånd att driva handel med skjutvapen får meddelas *den* som

Tillstånd att driva handel med skjutvapen får meddelas *fysisk*

¹ Senaste lydelse 2000:147.

² Senaste lydelse 2000:147.

har rätt att driva handel i allmänhet, har de kunskaper som behövs samt är ordentlig och pålitlig. Tillstånd får meddelas endast för handel som *skall* bedrivas yrkesmässigt.

I tillståndet *skall* det anges vilka typer av skjutvapen och vilket antal av varje typ av skjutvapen tillståndet avser. Tillståndet medför rätt att inneha de skjutvapen som anges där. Tillståndet får förenas med villkor om hur skjutvapnen *skall* förvaras.

Ett tillstånd enligt första stycket medför inte rätt att inneha andra helautomatiska skjutvapen än sådana som tagits in för en viss köpare.

eller *juridisk* person som har rätt att driva handel i allmänhet, har de kunskaper som behövs samt är ordentlig och pålitlig. *Vid prövningen av kravet på ordentlighet och pålitlighet ska särskild hänsyn tas till om sökanden är laglydig.* Tillstånd får meddelas endast för handel som *ska* bedrivas yrkesmässigt.

I tillståndet *ska* det anges vilka typer av skjutvapen och vilket antal av varje typ av skjutvapen tillståndet avser. Tillståndet medför rätt att inneha de skjutvapen som anges där. Tillståndet får förenas med villkor om hur skjutvapnen *ska* förvaras.

10 a §

I fråga om juridiska personer ska prövningen enligt 10 § första stycket avse den juridiska personen och den eller de fysiska personer som har ett betydande inflytande i denna.

Om det sker en förändring av vem som har ett betydande inflytande i den juridiska personen, ska tillståndshavaren genast anmäla förändringen till polismyndigheten.

13 §³

Skjutvapen eller ammunition får föras in till Sverige utan särskilt tillstånd i följande fall:

a) Enskilda personer får föra in de skjutvapen och den ammunition som de i Sverige har rätt att inneha för personligt bruk. Detta gäller också sådana sammanslutningar, huvudmän för museer och bevakningsföretag som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen.

a) Enskilda personer får föra in de skjutvapen och den ammunition som de i Sverige har rätt att inneha för personligt bruk. Detta gäller också sådana sammanslutningar, huvudmän för museer, bevakningsföretag, utbildningsanstalter, flygplatsföretag och organisationer för räddningstjänst som får meddelas tillstånd att inneha

³ Senaste lydelse 2006:386.

skjutvapen.

b) Enskilda personer, som har permanent tillstånd från behörig myndighet i Danmark, Finland eller Norge att där inneha jakt- eller tävlings-skjutvapen för eget bruk, får medföra dessa vapen med tillhörande ammunition

– vid vistelse i Sverige för tillfällig användning vid jakt eller tävling här,

– vid resa genom Sverige till Danmark, Finland eller Norge i anslutning till tillfällig användning vid jakt eller tävling i något av dessa länder.

Den som har fört in vapen och ammunition för sådan jakt eller tävling i Sverige som avses i första stycket b får utan tillstånd inneha vapnen och ammunitionen i Sverige under högst tre månader från dagen för införandet.

19 §⁴

De centrala vapenregistren får inte samköras med varandra.

De centrala vapenregistren får inte samköras med varandra, *om inte annat följer av andra stycket.*

Det centrala vapenregistret och det centrala vapeninnehavarregistret får samköras med varandra i ett ärende som avser tillstånd att inneha skjutvapen, om sökanden och vapnets överlåtare är bosatta eller har sitt säte i olika län.

3 kap.

1 a§⁵

Den som har rätt att inneha ett skjutvapen får vid enstaka tillfällen låna ut vapnet om

Den som har rätt att inneha ett skjutvapen får vid enstaka tillfällen låna ut vapnet *för självständigt innehav och användning* om

1. utlåningen sker för samma ändamål som utlånarens tillstånd avser,

2. utlåningen avser en tid om högst två veckor, och

3. låntagaren har tillstånd enligt 9 § att låna skjutvapen.

Sådant tillstånd som avses i första stycket 3 krävs dock inte om

Sådant tillstånd som avses i första stycket 3 krävs dock inte om

1. låntagaren har tillstånd att inneha vapen av samma typ som lånet avser,

1. låntagaren har tillstånd att inneha vapen av samma typ som lånet avser, *eller*

2. *vapnet innehas och används under långivarens uppsikt, under uppsikt av någon annan person som har godkänts av polis-myndigheten att närvara vid prov-*

⁴ Senaste lydelse 1999:74.

⁵ Senaste lydelse 2006:386.

skjutning eller under uppsikt av en sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen, eller

3. lånet avser ett start- eller signalvapen.

2. lånet avser ett start- eller signalvapen.

Den som har rätt att inneha ett skjutvapen får även låna ut vapnet, om det innehas och används under långivarens uppsikt, under uppsikt av någon annan person som har godkänts av polismyndigheten att närvara vid provskjutning eller under uppsikt av en sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen.

6 kap.

Omhändertagande av vapen och ammunition

Omhändertagande av vapen, m.m.

4 §⁶

Polismyndigheten *skall* besluta att ett vapen med tillhörande ammunition *skall* tas om hand om

Polismyndigheten *ska* besluta att ett vapen med tillhörande ammunition *och bevis om tillstånd till innehav ska* tas om hand, om

- a) det finns risk att vapnet missbrukas, eller
- b) det är sannolikt att tillståndet att inneha vapnet kommer att återkallas och särskilda omständigheter inte talar emot ett omhändertagande.

Ett tillstånd att inneha ett vapen gäller inte, om polismyndigheten beslutat att omhänderta det enligt första stycket.

Om risken för missbruk är överhängande, får vapen eller ammunition tas om hand även utan ett sådant beslut. En sådan åtgärd får vidtas av polismän, jakttillsynsmän som länsstyrelsen förordnat, personal vid Kust-bevakningen och Tullverket eller särskilt förordnade tjänstemän vid länsstyrelsen. Åtgärden *skall* skyndsamt anmälas till polismyndigheten, som omedelbart *skall* pröva om omhändertagandet *skall* bestå.

Om risken för missbruk är överhängande, får vapen eller ammunition tas om hand även utan ett sådant beslut. En sådan åtgärd får vidtas av polismän, jakttillsynsmän som länsstyrelsen förordnat, personal vid Kust-bevakningen och Tullverket eller särskilt förordnade tjänstemän vid länsstyrelsen. Åtgärden *ska* skyndsamt anmälas till polismyndigheten, som omedelbart *ska* pröva om omhändertagandet *ska* bestå.

⁶ Senaste lydelse 2000:147.

6 §⁷

En läkare som bedömer att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen *skall* omedelbart anmäla detta till polismyndigheten i den ort där patienten är folkbokförd. Anmälan behöver inte göras om det med hänsyn till omständigheterna står klart för läkaren att patienten inte har tillstånd för skjutvapen.

En läkare som bedömer att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen *ska* omedelbart anmäla detta till polismyndigheten i den ort där patienten är folkbokförd. Anmälan behöver inte göras om det med hänsyn till omständigheterna står klart för läkaren att patienten inte har tillstånd för skjutvapen.

Anmälningsskyldigheten för läkare enligt första stycket gäller också beträffande en person som genomgår rättspsykiatrisk undersökning eller utredning enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. och som inte är en patient.

7 kap.

1 §

Skjutvapen eller ammunition *skall* lösas in av staten om

Skjutvapen eller ammunition *ska* lösas in av staten om

a) tillståndet att inneha vapnet eller ammunitionen har återkallats utan att egendomen samtidigt har förklarats förverkad eller tagits i beslag,

b) *innehavaren har avlidit,*

c) ansökan har avslagits i fråga om tillstånd att inneha ett vapen eller ammunition som förvärvats genom arv, testamente eller bodelning, eller

b) ansökan har avslagits i fråga om tillstånd att inneha ett vapen eller ammunition som förvärvats genom arv, testamente eller bodelning, eller

d) domstol har beslutat att ett vapen eller ammunition, som någon innehar utan att ha rätt till det, inte *skall* förverkas eller åklagaren i ett sådant fall har beslutat att inte föra talan om förverkande.

c) domstol har beslutat att ett vapen eller ammunition, som någon innehar utan att ha rätt till det, inte *ska* förverkas eller åklagaren i ett sådant fall har beslutat att inte föra talan om förverkande.

⁷ Senaste lydelse 2006:386.

2 §

Ett skjutvapen eller ammunition *skall* inte lösas in, om egendomen lämnas för skrotning eller överläts till någon som har rätt att inneha vapnet eller ammunitionen och om detta görs inom

a) ett år från det att innehavaren avled, eller

b) tre månader från det att tillståndet att inneha vapnet eller ammunitionen återkallades, ansökan om innehav avslogs, beslut i förverkandefrågan meddelades av domstol eller åklagare eller beslaget hävdades.

Vapnet eller ammunitionen *skall* inte heller lösas in, om ansökan om tillstånd att inneha vapnet görs inom samma tid. Avslås ansökan *skall* vapnet eller ammunitionen lösas in, om egendomen inte inom tre månader från dagen för beslutet i tillståndsärendet överläts till någon som har rätt att inneha den.

Polismyndigheten får medge förlängning av tidsfristerna, varje gång med högst sex månader.

Ett skjutvapen eller ammunition *ska* inte lösas in, om egendomen lämnas för skrotning, eller överläts till någon som har rätt att inneha vapnet eller ammunitionen och om detta görs inom tre månader från det att tillståndet att inneha vapnet eller ammunitionen återkallades, ansökan om innehav avslogs, beslut i förverkandefrågan meddelades av domstol eller åklagare eller beslaget hävdades.

Vapnet eller ammunitionen *ska* inte heller lösas in, om ansökan om tillstånd att inneha vapnet görs inom samma tid. Avslås ansökan *ska* vapnet eller ammunitionen lösas in, om egendomen inte inom tre månader från dagen för beslutet i tillståndsärendet överläts till någon som har rätt att inneha den.

2 a §

Bestämmelser om när vapen och ammunition i dödsbo ska lösas in finns i 8 kap. 1 §.

8 kap.

1 §

Avlider den som innehar ett skjutvapen eller ammunition ska dödsboet inom ett år från dödsfallet lämna egendomen för skrotning eller överlåta den till någon som har rätt att inneha egendomen.

Om vapnet eller ammunitionen inte skrotas eller överläts inom föreskriven tid ska egendomen lösas in av staten. Inlösen ska dock inte ske, om ansökan om tillstånd att inneha egendomen görs inom samma tid.

Avslås en ansökan om tillstånd

till innehav ska vapnet eller ammunitionen lösas in, om egendomen inte inom tre månader från dagen för beslutet i tillståndsärendet överläts till någon som har rätt att inneha den

2 §

Polismyndigheten får medge förlängning av tidsfristerna i 1 §, varje gång med högst sex månader.

3 §

Bestämmelser om *inlösen av vapen och ammunition i dödsbo* finns i 7 kap.

Bestämmelser om *förfarandet vid inlösen* finns i 7 kap. 3–5 §§.

1 §

Skjutvapen och ammunition som ingår i ett dödsbo eller ett konkursbo får utan särskilt tillstånd innehas av den som har tagit hand om boet till dess

a) egendomen har överlåtits till någon som är berättigad att inneha den,

b) egendomen skall överlämnas enligt 2 § eller, i fråga om dödsbo, 7 kap. 3 §, eller

c) i fråga om konkursbo, konkursen har avslutats.

4 §

Skjutvapen och ammunition som ingår i ett dödsbo får utan särskilt tillstånd innehas av den som har tagit hand om boet till dess egendomen

a) har överlåtits eller skrotats enligt 1 §,

b) ska överlämnas för inlösen enligt 1 §, eller

c) ska överlämnas för förvaring enligt 6 §.

5 §

Skjutvapen och ammunition som ingår i ett konkursbo får utan särskilt tillstånd innehas av den som har tagit hand om boet till dess

a) egendomen har överlåtits till någon som är berättigad att inneha den,

b) egendomen ska överlämnas för förvaring enligt 6 §, eller

c) konkursen har avslutats.

2 §

Om skjutvapen eller ammunition ingår i ett dödsbo eller ett konkursbo, får polismyndigheten besluta att egendomen tills vidare

6 §

Om skjutvapen eller ammunition ingår i ett dödsbo eller ett konkursbo, får polismyndigheten besluta att egendomen tills vidare

skall förvaras av myndigheten eller någon annan som myndigheten anvisar, när det finns särskild anledning till det. Den som har hand om boet är i så fall skyldig att efter polis-myndighetens beslut lämna över vapnen och ammunitionen till den som *skall* förvara egendomen

ska förvaras av myndigheten eller någon annan som myndigheten anvisar, när det finns särskild anledning till det. Den som har hand om boet är i så fall skyldig att efter polismyndighetens beslut lämna över vapnen och ammunitionen till den som *ska* förvara egendomen.

9 kap.

1 §

Den som uppsåtligen innehar ett skjutvapen utan att ha rätt till det eller överlåter eller lånar ut ett skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha vapnet döms för vapenbrott till fängelse i högst ett år.

Om brottet är grovt döms för grovt vapenbrott till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Om brottet är grovt döms för grovt vapenbrott till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. *Vid bedömningen av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om vapnet kan befaras komma till brottslig användning eller om vapnet är av särskilt farlig beskaffenhet.*

Om gärningen har begåtts av oaktsamhet eller om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

2 §⁸

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) missbrukar rätten att inneha ett skjutvapen genom att använda det för något annat ändamål än det som han eller hon är berättigad till,

b) bryter mot bestämmelserna om överlämnande till förvaring hos någon annan i 5 kap. 3 § första stycket eller om användning vid sådan förvaring i 5 kap. 3 § andra stycket eller om transport i 5 kap. 4 § *eller mot föreskrifter eller villkor i fråga om förvaring av vapen som meddelats med stöd av denna lag,*

c) bryter mot bestämmelserna om förvaring i 5 kap. 1–3 §§ i fråga om skjutvapen eller ammunition som innehas av samman slutningar, huvudmän för museer

b) bryter mot bestämmelserna om överlämnande till förvaring hos någon annan i 5 kap. 3 § första stycket eller om användning vid sådan förvaring i 5 kap. 3 § andra stycket eller om transport i 5 kap. 4 §,

c) förvarar skjutvapen åt någon annan utan att erforderligt tillstånd meddelats eller förvaringen är tillåten enligt 5 kap. 3 § första stycket,

⁸ Föreslagen lydelse i Ds 2009:22.

d) innehar ammunition utan att ha rätt till det eller inte följer ett beslut att lämna över ammunition för inlösen,

e) överlåter ammunition till någon som inte har rätt att inneha ammunitionen,

f) driver handel med skjutvapen utan tillstånd,

g) medför skjutvapen i strid med bestämmelserna i 5 kap. 6 §,

h) bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 11 kap. 1 § d genom att olovligen överföra vapen eller ammunition till ett annat land,

i) bryter mot bestämmelserna om märkning i 1 a kap. 1–3 eller 5 §, eller

j) förfalskar, förstör eller utplånar sådan märkning som anges i 1 a kap.

Ansvar för otillåtet innehav av ammunition eller överträdelse av bestämmelserna i 5 kap. 6 § ska inte dömas ut i ringa fall.

3 §⁹

Till böter döms den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 11 kap. 1 § e genom att underlåta att på föreskrivet sätt anmäla utförsel eller utlåning av skjutvapen

Till böter döms den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot

1. föreskrifter som har meddelats med stöd av 11 kap. 1 § e genom att underlåta att på föreskrivet sätt anmäla utförsel eller utlåning av skjutvapen, *eller*

2. *föreskrifter eller villkor i fråga om förvaring av vapen som meddelats med stöd av denna lag, eller*

3. *bestämmelserna om förvaring i 5 kap. 1–3 §§ i fråga om skjutvapen eller ammunition som innehas av sammanslutningar, huvudmän för museer, auktoriserade bevakningsföretag, utbildningsanstalter, flygplats-företag, eller kommunala organisationer för räddningstjänst eller i fråga om skjutvapen som innehas av vapenhandlare.*

⁹ Senaste lydelse 2006:386.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

a) undantag från kravet på tillstånd för att inneha start- eller signalvapen,

b) krav på skjutskicklighet, utbildning, ålder och de förutsättningar i övrigt som *skall* vara uppfyllda för tillstånd att inneha eller låna skjutvapen,

c) krav på kunskap för att få tillstånd att driva handel med skjutvapen och vad som i övrigt *skall* gälla vid sådan handel,

d) vad som *skall* iaktas utöver bestämmelserna i 4 kap. vid ändring och reparation av skjutvapen,

e) krav på vapenhandlares, museers och sammanslutningars förvaring av andra vapen än effektbegränsade vapen och på sammanslutningars förvaring av ammunition,

f) de förutsättningar i övrigt som *skall* vara uppfyllda för tillstånd enligt denna lag,

g) utfärdande av europeiska skjutvapenpass till dem som har tillstånd att inneha skjutvapen i Sverige,

h) förutsättningar för och förfaringssätt vid medgivande av att personer bosatta i Sverige *skall* få tillstånd att förvärva skjutvapen i ett annat land,

i) krav på att den som förvärvat ett skjutvapen i Sverige och som är bosatt i ett främmande land *skall* underrätta den staten om förvärvet

j) förande av vapenregister enligt 2 kap. 17–19 §§,

k) vilka sammanslutningar som *skall* anses uppfylla kraven i 2 kap. 3 § b för att kunna meddelas tillstånd att inneha skjutvapen,

l) vad som *skall* iaktas utöver bestämmelserna i 5 kap. i fråga om

b) krav på skjutskicklighet, utbildning, ålder och de förutsättningar i övrigt som *ska* vara uppfyllda för tillstånd att inneha eller låna skjutvapen,

c) krav på kunskap för att få tillstånd att driva handel med skjutvapen och vad som i övrigt *ska* gälla vid sådan handel,

d) vad som *ska* iaktas utöver bestämmelserna i 4 kap. vid ändring och reparation av skjutvapen,

e) krav på vapenhandlares, museers, sammanslutningars, auktoriserade bevakningsföretags, utbildningsanstalters, flygplatsföretags och kommunala organisationer för räddnings-tjänsts förvaring av andra vapen än effektbegränsade vapen och på sammanslutningars förvaring av ammunition,

f) de förutsättningar i övrigt som *ska* vara uppfyllda för tillstånd enligt denna lag,

h) förutsättningar för och förfaringssätt vid medgivande av att personer bosatta i Sverige *ska* få tillstånd att förvärva skjutvapen i ett annat land,

i) krav på att den som förvärvat ett skjutvapen i Sverige och som är bosatt i ett främmande land *ska* underrätta den staten om förvärvet,

k) vilka sammanslutningar som *ska* anses uppfylla kraven i 2 kap. 3 § b för att kunna meddelas tillstånd att inneha skjutvapen,

l) vad som *ska* iaktas utöver bestämmelserna i 5 kap. i fråga om

¹⁰ Föreslagen lydelse i Ds 2009:22.

transport av skjutvapen och ammunition, och

m) utförande av märkning som avses i 1 a kap. 1–5 §§.

transport av skjutvapen och ammunition, och

m) utförande av märkning som avses i 1 a kap. 1–5 §§.

Prop. 2011/12:109
Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Efter remiss har yttranden över betänkandet lämnats av Riksdagens ombudsmän, Hovrätten för Västra Sverige, Malmö tingsrätt, Sundsvalls tingsrätt, Umeå tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Göteborg, Justitiekanslern, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Statens kriminaltekniska laboratorium, Kriminalvården, Brottsförebyggande rådet, Rättsmedicinalverket, Datainspektionen, Inspektionen för strategiska produkter (ISP), Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kustbevakningen, Totalförsvarets forskningsinstitut, Svenska Pistolskytteförbundet, Socialstyrelsen, Tullverket, Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Umeå universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Naturvårdsverket, Transportstyrelsen (Norrköping), Nynäshamn kommun, Stockholms kommun, Motala kommun, Malmö kommun, Göteborgs kommun, Härnösands kommun, Örnsköldsviks kommun, Östersunds kommun, Kiruna kommun, Landstinget i Stockholms län, Landstinget i Skåne län, Landstinget i Värmlands län, Landstinget i Norrbottens län, Sveriges Kommuner och Landsting, Svenska Jägareförbundet, Jägarnas Riksförbund, Sveriges advokatsamfund, Svenska Bevakningsföretag SWEGUARD, Svenska polisförbundet, Svenska Skyttesportförbundet, Sveriges läkarförbund, Sveriges Vapenhandlareförening, Swedavia AB, Säkerhets- och försvarsföretagen, Tull-Kust.

Härutöver har Polismyndigheten i Västra Götaland och Sveriges Vapenägars Förbund inkommit med yttrande på eget initiativ.

Regelrådet, Skolverket, Lerums kommun, Karlstads kommun och Västerås kommun har avstått från att yttra sig.

Följande remissinstanser har inte hörts av. Nyköpings kommun, Vetlanda kommun, Gotlands kommun, Hässleholms kommun, Sjöbo kommun, Uddevalla kommun, Malung-Sälens kommun, Mora kommun, Sandvikens kommun, Strömsunds kommun, Umeå kommun, Arvidsjaurs kommun, Piteå kommun, Landstinget i Dalarnas län, Landstinget i Västerbottens län, Handikappförbunden (HSO), Bevakningsföretagens Intresseförening (BIF), ST-Polisväsendet, Svenska Regionala Flygplatsförbundet.

Sammanfattning av departementspromemorian Genomförande av FN:s vapenprotokoll m.m. (Ds 2009:22)

I promemorian föreslås att Sverige ska tillträda FN:s vapenprotokoll och det lämnas förslag som bedöms nödvändiga för att Sverige ska kunna tillträda protokollet. Vidare behandlas genomförandet i svensk rätt av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/51/EG om ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll och innehav av vapen (ändringsdirektivet).

Den svenska regleringen av skjutvapen håller en hög skyddsnivå internationellt sett och uppfyller i många avseenden de krav som ställs i vapenprotokollet och ändringsdirektivet. För att helt leva upp till kraven är det dock nödvändigt att genomföra vissa ändringar, främst i vapenlagstiftningen och krigsmateriellagstiftningen.

Den största förändringen gäller märkning av vapen, vapendelar och förpackningar med ammunition. För närvarande saknas i svensk rätt regler om märkning av sådana föremål. Förslaget innebär något förenklat att skjutvapen, delar till skjutvapen och förpackningar med ammunition vid tillverkningen ska förses med märkning på ett närmare angivet sätt. Vidare föreslås att sådana föremål som omfattas av märkningskravet ska få föras in till Sverige endast om de är märkta på föreskrivet sätt. Motsvarande regler föreslås gälla vid utförelse av skjutvapen och delar till skjutvapen. Den som bryter mot dessa bestämmelser kan dömas till ansvar. Detsamma gäller den som förfalskar, förstör eller utplånar angiven märkning. Skjutvapen, vapendelar och ammunition som varit föremål för brott enligt ovan kan förverkas.

Övriga förslag innebär i korthet följande:

- Försök till olovlig tillverkning av krigsmateriel och stämpling, som består i att någon söker anstifta sådant brott, kriminaliseras.
- Skjutvapen, delar till skjutvapen och ammunition som varit föremål för olovlig tillverkning ska förverkas, om det inte är uppenbart oskäligt.
- Rikspolisstyrelsen föreslås få i uppdrag att inrätta en ordning för kontroll och intyg av varaktigt obrukbara vapen.
- Vid prövning av en ansökan om utförelse av skjutvapen, delar till skjutvapen eller ammunition ska tillståndsmyndigheten kontrollera att det finns nödvändiga tillstånd till införelse och, i förekommande fall, transitering.
- I de fall tillstånd till införelse avser skjutvapen, delar till skjutvapen eller ammunition som ska transiteras innan de når Sverige, ska Rikspolisstyrelsen före tidpunkten för införelsen vidarebefordra uppgifterna i tillståndet till transitländerna.
- Vapenhandlare som har generellt tillstånd att föra över skjutvapen ska senast fjorton dagar före överföringen lämna vissa uppgifter om överföringen till Rikspolisstyrelsen. Berörd polismyndighet ska kontrollera uppgifterna som lämnats.

- Skjutvapen, delar till skjutvapen och ammunition får föras in till Sverige endast om anmälan görs till Tullverket. Den som bryter mot denna regel kan dömas till ansvar för smuglingsbrott.
- Tullverket får rätt att göra kontrollbesök hos den som till Sverige för in skjutvapen, delar till skjutvapen eller ammunition.
- Rikspolisstyrelsen bör ges till uppgift att vara kontaktpunkt för andra staters myndigheter i frågor som rör protokollet.

Protokollet och ändringsdirektivet påkallar också vissa ändringar i myndigheters rutiner eller föreskrifter. Rikspolisstyrelsens och Inspektionen för strategiska produkter register bör sålunda bringas i överensstämmelse med de krav på registrering och bevarande av uppgifter som ställs i protokollet och ändringsdirektivet. Polismyndighetens tillstånd till införsel, överföring och utförsel av skjutvapen, delar till skjutvapen och ammunition bör, i förekommande fall, innehålla uppgift om transitländer. Detsamma gäller Inspektionen för strategiska produkter tillstånd till utförsel av sådan materiel. Rikspolisstyrelsen bör omarbeta sina föreskrifter och allmänna råd om europeiskt skjutvapenpass m.m. i enlighet med ändringsdirektivets krav.

Förslagen innebär endast marginella kostnadsökningar för berörda myndigheter. Kostnadsökningarna bedöms rymmas inom befintliga anslag. Förslagen torde endast få marginella ekonomiska konsekvenser för vapentillverkarna, ammunitionstillverkarna och vapenhandlarna.

Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)

2 kap.

16 a §

*Skjutvapen eller ammunition får
föras in till Sverige endast om
införseln anmäls till Tullverket.*

Efter remiss har yttranden över betänkandet lämnats av Riksdagens ombudsmän, Svea hovrätt, Helsingborgs tingsrätt, Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Västerbottens län, Justitiekanslern, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Statens kriminaltekniska laboratorium, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Inspektionen för strategiska produkter, Försvarsmakten. Försvarets materielverk, Kustbevakningen, Svenska Pistolskytteförbundet, Totalförsvarets forskningsinstitut, Tullverket, Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, Sveriges advokatsamfund, Svenska Jägareförbundet, Jägarnas Riksförbund, Svenska Skytte-sportförbundet, Tull-Kust.

Följande remissinstanser har inte hörts av. ST-Polisväsendet, Svenska polisförbundet, Sveriges Vapenhandlareförening och Säkerhets- och försvarsföretagen

1 Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)

Härigenom föreskrivs i fråga om vapenlagen (1996:67)

dels att 2 kap. 10 och 18 §§, 5 kap. 3 §, 6 kap. 4 och 6 §§, 9 kap. 1 och 2 §§ samt rubriken närmast före 6 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas sex nya paragrafer, 2 kap. 10 a–10 d §§ och 6 kap. 3 b och 3 c §§, samt närmast före 6 kap. 3 c § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.10 §¹

Tillstånd att driva handel med skjutvapen får meddelas den som *har rätt att driva handel i allmänhet, har de kunskaper som behövs samt är ordentlig och pålitlig*. Tillstånd får meddelas endast för handel som *skall* bedrivas yrkesmässigt.

I tillståndet skall det anges vilka typer av skjutvapen och vilket antal av varje typ av skjutvapen tillståndet avser. Tillståndet medför rätt att inneha de skjutvapen som anges där. Tillståndet får förenas med villkor om hur skjutvapnen skall förvaras.

Ett tillstånd enligt första stycket medför inte rätt att inneha andra helautomatiska skjutvapen än sådana som tagits in för en viss köpare.

Tillstånd att driva handel med skjutvapen får *endast* meddelas den som *med hänsyn till kunskap, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att driva sådan verksamhet*. Tillstånd får meddelas endast för handel som *ska* bedrivas yrkesmässigt.

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt första stycket, utom när det gäller kravet på kunskap, dessutom avse de fysiska personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen.

Om det sker en förändring av vem som har ett betydande inflytande över en juridisk person, ska tillståndshavaren snarast möjligt anmäla förändringen till polismyndigheten.

10 a §

En juridisk person med tillstånd att driva handel med skjutvapen ska ha en föreståndare som ansvarar för verksamheten.

Föreståndaren ska ha godkänts av polismyndigheten.

¹ Senaste lydelse 2000:147.

10 b §

Om den som har tillstånd att driva handel med skjutvapen eller, i fråga om en juridisk person, föreståndaren för sådan verksamhet är förhindrad att ansvara för verksamheten ska han eller hon sätta en ersättare i sitt ställe.

Ersättaren ska ha godkänts av polismyndigheten.

10 c §

Endast den som uppfyller de krav som anges i 10 § första stycket får godkännas som föreståndare eller ersättare.

10 d §

I ett tillstånd att driva handel med skjutvapen ska det anges vilka typer av skjutvapen och vilket antal av varje typ av skjutvapen tillståndet avser. Tillståndet ger rätt att inneha de skjutvapen som anges där. Tillståndet får förenas med villkor om hur skjutvapnen ska förvaras.

Tillståndet ger dock inte rätt att inneha andra helautomatiska skjutvapen än sådana som har tagits in för en viss köpare.

18 §²

Rikspolisstyrelsen *skall* med hjälp av automatiserad behandling föra separata centrala register över

1. personer och organisationer som enligt denna lag har meddelats tillstånd att inneha skjutvapen eller ammunition eller tillstånd att låna skjutvapen samt personer som tillhör hemvärnets personal och som av Försvarsmakten har tilldelats skjutvapen för förvaring i bostaden (vapeninnehavarregistret),

2. de skjutvapen för vilka tillstånd till innehav har meddelats enligt denna lag samt skjutvapen som upphittats eller anmälts stulna eller försvunna (vapenregistret) och

3. personer och organisationer som har meddelats tillstånd enligt denna lag att *bedriva* handel med

Rikspolisstyrelsen *ska* med hjälp av automatiserad behandling föra separata centrala register över

1. personer och organisationer som enligt denna lag har meddelats tillstånd att inneha skjutvapen eller ammunition eller tillstånd att låna skjutvapen samt personer som tillhör hemvärnets personal och som av Försvarsmakten har tilldelats skjutvapen för förvaring i bostaden (vapeninnehavarregistret),

2. de skjutvapen för vilka tillstånd till innehav har meddelats enligt denna lag samt skjutvapen som upphittats eller anmälts stulna eller försvunna (vapenregistret) och

3. personer och organisationer som har meddelats tillstånd enligt denna lag att *driva* handel med

² Senaste lydelse 2006:386.

skjutvapen *eller* att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation (vapenhandlarregistret).

skjutvapen, *personer som avses i 10 § andra stycket och 10 c § och som har prövats enligt 10 § första stycket samt personer och organisationer som har meddelats tillstånd enligt denna lag* att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation (vapenhandlarregistret).

Prop. 2011/12:109
Bilaga 7

Det får av vapeninnehavarregistret inte framgå att en registrerad person tillhör hemvärnets personal.

5 kap.

3§³

En innehavare får lämna över sitt skjutvapen eller sin ammunition till någon annan för förvaring om han eller hon inte själv kan ta hand om egendomen eller om det *annars finns* särskilda skäl. För sådan förvaring krävs tillstånd om inte utlåning i motsvarande fall är tillåten enligt 3 kap. Vid tillståndsprövningen *skall* polismyndigheten särskilt beakta möjligheten för mottagaren att erbjuda en säker förvaring. Tillståndet *skall* tidsbegränsas.

Den hos vilken vapnet förvaras får använda vapnet endast om han eller hon har tillstånd att inneha vapen av samma typ.

En innehavare får lämna över sitt skjutvapen eller sin ammunition till någon annan för förvaring om han eller hon inte själv kan ta hand om egendomen eller om det *finns andra* särskilda skäl. För sådan förvaring krävs tillstånd om inte utlåning i motsvarande fall är tillåten enligt 3 kap. Vid tillståndsprövningen *ska* polismyndigheten särskilt beakta möjligheten för mottagaren att erbjuda en säker förvaring. Tillståndet *ska* tidsbegränsas.

Den som tar emot ett skjutvapen för förvaring ska kontrollera att det finns ett tillstånd till förvaringen, om sådant tillstånd krävs. Ett vapen som förvaras åt någon annan får användas av den som förvarar vapnet endast om han eller hon har tillstånd att inneha vapen av samma typ.

6 kap.

3 b §

Om polismyndigheten har beslutat om omhändertagande enligt 4 §, ska frågan om återkallelse av tillståndet prövas skyndsamt.

Återkallas inte tillståndet ska tillståndsbeviset omedelbart

³ Senaste lydelse 2000:147.

Återkallelse av godkännande

3 c §

Ett godkännande som föreståndare eller ersättare ska återkallas av polismyndigheten om förutsättningarna för godkännandet inte längre finns.

Omhändertagande av vapen och ammunition

Omhändertagande av vapen, ammunition och tillståndsbevis

4 §⁴

Polismyndigheten *skall* besluta att ett vapen med tillhörande ammunition *skall* tas om hand om

Polismyndigheten *ska* besluta att ett vapen med tillhörande ammunition *och tillståndsbevis ska* tas om hand om

- a) det finns risk att vapnet missbrukas, eller
b) det är sannolikt att tillståndet att inneha vapnet kommer att återkallas och särskilda omständigheter inte talar emot ett omhändertagande.

Om risken för missbruk är överhängande, får *vapen eller ammunition* tas om hand även utan ett sådant beslut. En sådan åtgärd får vidtas av polismän, jakttillsynsmän som länsstyrelsen förordnat, personal vid Kustbevakningen och Tullverket eller särskilt förordnade tjänstemän vid länsstyrelsen. Åtgärden *skall* skyndsamt anmälas till polismyndigheten, som omedelbart *skall* pröva om omhändertagandet *skall* bestå.

Om risken för missbruk är överhängande, får *egendomen* tas om hand även utan ett sådant beslut. En sådan åtgärd får vidtas av polismän, jakttillsynsmän som länsstyrelsen förordnat, personal vid Kustbevakningen och Tullverket eller särskilt förordnade tjänstemän vid länsstyrelsen. Åtgärden *ska* skyndsamt anmälas till polismyndigheten, som omedelbart *ska* pröva om omhändertagandet *ska* bestå.

Ett tillstånd är ogiltigt så länge ett beslut om omhändertagande enligt första eller andra stycket gäller.

6 §⁵

En läkare som bedömer att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen *skall* omedelbart anmäla detta till polismyndigheten *i* den ort där

En läkare som bedömer att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen *ska* omedelbart anmäla detta till polismyndigheten *på* den ort där

⁴ Senaste lydelse 2000:147.

⁵ Senaste lydelse 2006:386.

patienten är folkbokförd. Anmälan behöver inte göras om det med hänsyn till omständigheterna står klart för läkaren att patienten inte har tillstånd för skjutvapen.

patienten är folkbokförd. Anmälan behöver inte göras om det med hänsyn till omständigheterna står klart för läkaren att patienten inte har tillstånd att inneha skjutvapen.

Den anmälningsskyldighet som läkare har enligt första stycket gäller även i fråga om en person som genomgår rättspsykiatrisk undersökning eller utredning enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m.

9 kap.

1 §

Den som uppsåtligen innehar ett skjutvapen utan att ha rätt till det eller överlåter eller lånar ut ett skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha vapnet döms för vapenbrott till fängelse i högst ett år.

Om brottet är grovt döms för grovt vapenbrott till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Om brottet är grovt döms för grovt vapenbrott till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömande av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

1. vapnet har innehafts på allmän plats, i ett fordon på allmän plats eller inom ett skolområde där grundskole- eller gymnasieundervisning bedrivs,

2. vapnet har varit av särskilt farlig beskaffenhet, eller

3. innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen.

Om gärningen har begåtts av oaktsamhet eller om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

2 §⁶

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) missbrukar rätten att inneha ett skjutvapen genom att använda det för något annat ändamål än det som han eller hon är berättigad till,

b) bryter mot bestämmelserna om överlämnande till förvaring hos någon annan i 5 kap. 3 § första stycket eller om användning vid sådan förvaring i 5 kap. 3 § andra

b) bryter mot bestämmelserna om överlämnande till förvaring hos någon annan i 5 kap. 3 § första stycket eller om transport i 5 kap. 4 § eller mot villkor i fråga

⁶ Senaste lydelse 2000:147.

stycket eller om transport i om förvaring av vapen som 5 kap. 4 § eller mot *föreskrifter* meddelats med stöd av denna lag, eller villkor i fråga om förvaring av vapen som meddelats med stöd av denna lag,

c) bryter mot bestämmelserna om förvaring i 5 kap. 1–3 §§ i fråga om skjutvapen eller ammunition som innehas av sammanslutningar, huvudmän för museer eller auktoriserade bevakningsföretag eller i fråga om skjutvapen som innehas av vapenhandlare,

d) innehar ammunition utan att ha rätt till det eller inte följer ett beslut att lämna över ammunition för inlösen,

e) överläter ammunition till någon som inte har rätt att inneha ammunitionen,

f) driver handel med skjutvapen utan tillstånd,

g) medför skjutvapen i strid med bestämmelserna i 5 kap. 6 §, *eller* g) medför skjutvapen i strid med bestämmelserna i 5 kap. 6 §,

h) bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 11 kap. 1 § d genom att olovligen överföra vapen eller ammunition till ett annat land. h) bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 11 kap. 1 § d genom att olovligen överföra vapen eller ammunition till ett annat land, *eller*

i) *förvarar ett skjutvapen åt någon annan utan att föreskrivet tillstånd till förvaringen finns eller bryter mot bestämmelserna om användning vid förvaring i 5 kap. 3 § andra stycket.*

Ansvar för otillåtet innehav av ammunition eller överträdelse av bestämmelserna i 5 kap. 6 § *skall* inte dömas ut i ringa fall.

Ansvar för otillåtet innehav av ammunition eller överträdelse av bestämmelserna i 5 kap. 6 § *ska* inte dömas ut i ringa fall.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:701) om
Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett
annat land inom Europeiska unionen

Prop. 2011/12:109
Bilaga 7

Härigenom föreskrivs att 19 § lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

- Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet låter bli att
1. stanna på en tulltjänstemans anmaning enligt 5 §,
 2. lämna uppgifter och visa upp handlingar för en tulltjänsteman enligt 6 §.
- I ringa fall *skall* inte dömas till ansvar.
1. göra en anmälan enligt 4 § när en vara som avses i 3 § 3 förs in till Sverige,
 2. stanna på en tulltjänstemans anmaning enligt 5 §, *eller*
 3. lämna uppgifter och visa upp handlingar för en tulltjänsteman enligt 6 §.
- I ringa fall *ska* inte dömas till ansvar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2012-02-06

Närvarande: F.d. justitierådet Dag Victor samt justitieråden Lennart Hamberg och Per Virdesten.

Vissa åtgärder mot illegala vapen

Enligt en lagrådsremiss den 19 januari 2012 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i vapenlagen (1996:67),
2. lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Ann-Sofie Bodin.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslaget till lag om ändring i vapenlagen

2 kap. 18 §

Den föreslagna ändringen i första stycket punkten 3 avser att reglera registrering i vapenhandlarregistret av sådana fysiska personer som har ett betydande inflytande över en juridisk person samt av föreståndare och ersättare. Enligt vad som framgår av författningskommentaren och enligt vad som upplysts vid föredragningen är avsikten att bestämmelsen också ska ge uttryck för att personer med betydande inflytande endast ska registreras i den mån de prövas efter lagens ikraftträdande. Enligt Lagrådets mening bör inslaget av övergångsreglering hänföras till ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna, se vidare nedan. I övrigt kan bestämmelsen förslagsvis utformas enligt följande:

3. personer och organisationer som har meddelats tillstånd enligt denna lag att driva handel med skjutvapen, fysiska personer som har ett betydande inflytande över en sådan juridisk person som har tillstånd att driva handel med skjutvapen, personer som har godkänts att som föreståndare eller ersättare svara för sådan verksamhet samt personer och organisationer som har meddelats tillstånd enligt denna lag att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation (vapenhandlarregistret).

5 kap. 3 §

I andra stycket föreslås en ny bestämmelse om att den som tar emot ett skjutvapen för förvaring ska kontrollera att det finns tillstånd till förvaringen om ett sådant tillstånd krävs. Bestämmelsen har ett nära samband med förslaget till en ny straffbestämmelse under 9 kap. 2 § första stycket i). Lagrådet återkommer till det förslaget. Här ska endast konstateras att förslaget i den nu aktuella paragrafen, som bekräftats vid föredragningen, saknar självständigt materiellt innehåll oavsett om förslaget under 9 kap. 2 § genomförs. Som motivering för bestämmelsen har anförts att den

ändå har en upplysande funktion i förhållande till den enskilde. Lagrådet kan acceptera detta men vill ändå framhålla de risker för felslut som införandet av materiellt betydelselösa regler i lagtext alltid innebär.

Prop. 2011/12:109
Bilaga 8

6 kap. 3 b § och 4 §

De bestämmelser som förslås i en ny 3 b § avser situationen då ett vapen samt tillståndsbevis omhändertagits och frågan om återkallelse av tillståndet ska prövas. Regeln föreslås kompletterad av ett nytt tredje stycke i 4 § om ogiltighet av tillståndet under den tid omhändertagandet pågår.

Enligt Lagrådets mening bör lämpligen de förslagna bestämmelserna sammanföras i en ny paragraf som placeras efter 4 §, antingen som 4 a § varvid nuvarande 4 a § får ges ny beteckning eller, alternativt, som en ny 4 b §. Paragrafen bör kunna ges följande lydelse:

Om polismyndighetenprövas skyndsamt.

Återkallas intelämnas tillbaka.

Tillståndet är ogiltigt till dess att frågan om återkallelse har prövats.

Godtas detta förslag kan det föreslagna nya tredje stycket i 4 § utgå.

Av författningskommentaren och genom vad som framgått vid fördragningen följer att om ett vapen tas om hand hos den som lånat vapnet, ska enligt 4 § åtgärden avse vapnet samt låntagarens bevis om tillstånd till lånet enligt 3 kap. 9 §. Frågan om återkallelse rör då låntagarens tillstånd, och det är dennes lånetillstånd som ska vara ogiltigt till dess att prövningen avslutats. Vapeninnehavarens tillståndsbevis behöver då inte nödvändigtvis omfattas av omhändertagandet och dennes tillstånd behöver inte omfattas av någon återkallelseprövning med därmed sammanhängande temporära ogiltighet. Vapnet kan under det att prövningen av låntagarens tillstånd pågår komma att återlämnas till innehavaren om reglerna i 5 § är uppfyllda.

9 kap. 1 §

Enligt förslaget ska det i andra stycket införas en bestämmelse om att tre olika omständigheter ska beaktas särskilt vid bedömning av om ett vapenbrott är grovt.

Av dessa avser en av hur farlig beskaffenhet vapnet varit och en den mängd vapen som ett brott omfattat. Att dessa omständigheter är sådana som regelmässigt ska beaktas vid bedömningen av till vilken grad ett vapenbrott hör framstår som naturligt (även om den senare omständigheten väcker den inte helt lättbedömda frågan om vad som är att anse som ett och som flera vapenbrott) och anknyter också väl till praxis.

Vid sidan av mängden vapen och dess beskaffenhet ska enligt förslaget särskilt beaktas om ”vapnet innehafts på allmän plats, i ett fordon på allmän plats, eller inom ett skolområde där grundskole- eller gymnasieundervisning bedrivs”. Uttryckssättet anknyter till den i 9 kap. 2 § första stycket g särskilt straffbelagda bestämmelsen i 5 kap. 6 § (som i sin tur utformats med utgångspunkt i straffbestämmelsen i 1 § lagen [1988:254] om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål).

Uttryckssättet har i 5 kap. 6 § endast funktionen att avgränsa det straffbara området och således inte att ge underlag för graderingen av olika gärningars relativa straffvärde. Denna ”omständighet” är därför, i motsats till vapens farlighet och mängd, utformad så att den inte kan föreligga i större eller mindre mån utan antingen föreligger eller inte. Betydelsen av den enskilda gärningens förkastlighet kommer i det sammanhanget i stället, förutom genom straffskalans omfattning, till uttryck i att befogade innehav och ringa fall (9 kap. 2 § andra stycket) är undantagna från straffansvar.

På ett allmänt plan kan det naturligtvis sägas att det är mer klandervärt att på allmän plats medföra vapen som man inte har rätt att inneha än sådana som man har rätt att inneha. Uppenbart är dock att också klander- värdheten av sådana gärningar kan växla i betydande mån och att det måste anses orimligt att som allmän princip ha att sådana gärningar ska anses ha ett straffvärde som motsvarar minst sex månaders fängelse (minimum för grovt vapenbrott) medan motsvarande gärningar beträffande vapen för vilka tillstånd finns aldrig skulle kunna anses ha ett högre straffvärde än motsvarande sex månaders fängelse (maximum för brott som faller under 9 kap. 2 § första stycket g).

Lagrådet finner också skäl att framhålla att gärningsenheten för vapenbrott och överträdelse av bestämmelsen i 5 kap. 6 § är helt olika. I det senare fallet är det endast omständigheterna vid det tillfälle som vapnet medförts som ska beaktas medan vid vapenbrott hela den period som ett innehav varat är av betydelse. I de fall då det inte är fråga om helt kort innehav torde det, mot bakgrund av bredden i den från 5 kap. 6 § hämtade platsangivelsen, snarare kunna antas vara regel än undantag att vapnet innehafvs på allmän plats (eller i fordon på sådan plats).

En rad skäl kan således anföras mot att låta en på det sätt som skett i förslaget utformad platsangivelse utgöra ett självständigt kriterium (rättsfaktum) för gradindelningen av konkreta brott. Av motiven synes också framgå att detta knappast varit den egentliga avsikten. Vad som har föranlett förslagets utformning förefaller snarare ha varit att innehav på allmän plats är en sådan omständighet som (i många fall) innebär en ökad risk för att vapnet ska komma till (brottslig) användning. Att det i själva verket är en riskbedömning som den föreslagna regleringen syftar till styrks också av den betydelse som i remissen fästs vid det, i lagtexten inte alls återspeglade, förhållandet att vapnet varit skarpladdat.

Lagrådet, som i och för sig delar uppfattningen att platsen för ett innehav är en faktor som kan vara av betydelse för bedömningen av risken för att ett vapen ska missbrukas (bevisfaktum), avstyrker den föreslagna bestämmelsen och förordar, för det fall att en uttrycklig bestämmelse om vad som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt ändå anses motiverad, att denna i stället utformas i närmare anslutning till förslaget i den departementspromemoria som ligger till grund för förslaget.

9 kap. 2 §

I första stycket b) föreslås, förutom en flyttning av ansvaret för brott mot användningsförbudet i 5 kap. 3 § andra stycket, att den särskilda straffbeläggningen av brott mot föreskrifter i fråga om förvaring som medde-

lats med stöd av lagen ska utgå. Enligt vad som anges i remissen är förslaget en språklig justering som inte innebär någon ändring i sak eftersom det straffbara området inte till någon del fylls ut av myndighetsföreskrifter.

Såvitt gäller de allmänna förvaringsreglerna finner Lagrådet, efter den genomgång som gjorts under föredragningen, inte skäl att göra någon annan bedömning än den som gjorts i remissen. Enligt Lagrådet måste det dock antas att kriminaliseringen av överträdelse av föreskrifter och villkor i första stycket b), trots regleringen i c), också gäller i förhållande till skjutvapen eller ammunition som innehas av sammanslutningar m.fl. Beträffande vissa former av sådan förvaring finns i 11 kap. 2 § e) ett särskilt bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att utfärda föreskrifter. Den föreslagna ändringen skulle således, åtminstone formellt, innebära en ändring i sak genom att överträdelse av vad som föreskrivs i sådana föreskrifter inte längre skulle vara straffbara. Lagrådet saknar underlag för att bedöma om den föreslagna ändringen ändå kan vara motiverad.

Lagrådet vill i sammanhanget tillägga följande. Övervägandena i remissen, liksom i den bakomliggande departementspromemorian, i den aktuella frågan sammanhänger med att fängelse ingår i straffskalan för överträdelse av 9 kap. 2 §. I remissen redovisas Högsta domstolens bedömning i NJA 2005 s. 33 enligt vilken regeringsformen i viss omfattning inte tillåter att förvaltningsmyndigheter eller kommuner genom föreskrifter fyller ut blankettstraffstadganden med fängelse i straffskalan.

Lagrådet vill betona att Högsta domstolen vare sig i det nämnda rättsfallet eller i senare avgöranden gjort gällande att det skulle gälla något absolut förbud mot att blankettstraffbud med fängelse i straffskalan utfylls av normer från annat håll. Som ett tydligt exempel på ett fall när ett sådant förbud inte gäller kan hänvisas till rättsfallet NJA 2008 s. 567. Fallet gällde frågan om den i straffbestämmelsen om tjänstefel intagna hänvisningen till ”vad som gäller för uppgiften” innebar att fängelse inte kunde anses ingå i straffskalan. Högsta domstolen fann att så inte var fallet. I motiveringen anförde Högsta domstolen bl.a. att de olika utfyllande normer som kunde ges betydelse vid prövningen i det aktuella fallet inte var en del av själva brottsbeskrivningen. Uttalandet torde få ses som en precisering av uttryckssättet i 2005 års fall där regeringsformens förbud angavs avse utfyllnad ”på ett sådant sätt att den gärning som härigenom straffbeläggs anges helt eller i det väsentliga i deras föreskrifter”.

Lagrådet har i ett nyligen avgivet yttrande (prop. 2011/12:59) berört frågan om blankettstraffbud (s. 71 f.) och därvid pekat på att den norm som ett sådant hänvisar till i vissa fall utgör och i andra fall inte utgör en del av själva straffbestämmelsen. Om det är på det ena eller andra sättet har omedelbar betydelse för kravet på subjektiv täckning. I det senare fallet, men inte i det förra fallet, är det en förutsättning för ansvar att gärningsmannen inte endast insett (eller bort insett) vad han gjort utan också att han därigenom brutit mot en norm som blankettstraffbudet hänvisar till. I praktiken är det emellertid sällan som det av en straffbestämmelses formulering eller på annat sätt klart framgår om ett blankettstraffbud ska uppfattas på det ena eller andra sättet.

Enligt Lagrådets uppfattning finns det goda skäl för att anta att regeringsformens förbud mot utfyllnad av blankettstraffbud med fängelse i

straffskalan endast omfattar fall där den norm som det hänvisas till ska uppfattas som en del av själva straffbestämmelsen. Om detta är riktigt innebär det att regeringsformen inte innefattar något principiellt hinder mot att i straffbestämmelser med fängelse i straffskalan kriminalisera överträdelse av myndighetsföreskrifter under förutsättning att det står klart att föreskrifterna inte ska uppfattas som en del av straffbestämmelsen utan att det för ansvar också krävs att gärningsmannen haft uppsåt (eller varit oaktsam) i förhållande till existensen av eller innehållet i den föreskrift som ligger till grund för talan.

I första stycket i) föreslås, förutom ett från b) flyttat ansvar för brott mot användningsförbudet i 5 kap. 3 § andra stycket, att det införs en särskild bestämmelse om straff för förvaring av ett skjutvapen åt någon annan utan att det finns ett föreskrivet tillstånd för förvaringen. Enligt remissen är förslaget motiverat av att det inte skulle vara straffbart att ta emot skjutvapen från annan för förvaring även om någon rätt till sådan förvaring inte följer av vapenlagens bestämmelser eller av ett tillstånd. Risk skulle föreligga för ett nytt område för s.k. målvakter där grovt kriminella personer skulle skaffa sig tillgång till vapen genom att kunna straffritt ”förvara” sådana för annans räkning.

Lagrådet finner anledning att erinra om att allt uppsåtligt och oaktsamt innehav av skjutvapen ”utan att ha rätt till det” är generellt straffbelagt enligt 9 kap. 1 §. Med innehav avses i allmänhet att någon har sådan besittning till ett föremål att han eller hon har möjlighet att utöva faktisk råddighet över det. Det finns enligt vad Lagrådet känner till inte något som talar för att innehavsbegreppet enligt 9:1 skulle uppfattas på något principiellt annorlunda sätt. Förvaring (även om det är för annans räkning) är under sådana förhållanden ett typfall av innehav som för att vara straffritt enligt den bestämmelsen kräver stöd i lag eller särskilt tillstånd (jfr härtill exempelvis NJA 2003 s. 473).

Som stöd för att så ändå inte skulle vara fallet har i remissen åberopats ett uttalande i prop. 1999/2000:27 s. 70 enligt vilket straff för innehav endast ”torde” kunna följa ”om syftet med överlämnandet sträcker sig längre än endast förvaring”. Uttalandet har visserligen åberopats som grund för frikännande i underrätt men någon förklaring till varför förvaring för annan utan tillstånd inte skulle vara ett innehav utan rätt till detta i den mening som avses i 9 kap. 1 § lämnas inte i propositionen och har inte heller åberopats i remissen eller framkommit i samband med fördragningen. Enligt Lagrådets bedömning talar övervägande skäl för att lagstiftning i enlighet med förslaget rent faktiskt skulle innebära en nedkriminalisering. En sådan lagstiftning skulle också kunna ge anledning till tillämpningsproblem i form av osäkerhet om i vad mån undantag från ansvar enligt 9 kap. 1 § kan gälla i förhållande till också andra former av befattningar med vapen än förvaring för andra som inte har stöd i vapenlagens regler. Lagrådet avstyrker att förslaget läggs till grund för lagstiftning.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2012. Det föreslås inte några övergångsbestämmelser. Lagrådet har under 2 kap. 18 § föreslagit en ändrad

lydelse av första stycket punkten 3. Om detta förslag följs krävs någon form av övergångsreglering.

Prop. 2011/12:109
Bilaga 8

Det framgår av författningskommentaren att avsikten är att endast de personer som har ett betydande inflytande över en juridisk person och som har prövats enligt de nya reglerna ska föras in i vapenhandlarregistret. För att det tydligt ska framgå att endast dessa personer i denna kategori behöver registreras kan en ikraftträdande- och övergångsreglering formuleras på exempelvis följande sätt:

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

2. Registrering enligt 2 kap. 18 § första stycket 3 av fysiska personer som har ett betydande inflytande över en juridisk person med tillstånd att driva handel med skjutvapen behöver endast ske om lämplighetsprövningen har skett efter ikraftträdandet.

Övrigt lagförslag

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 2012

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Ask, Larsson, Erlandsson, Hägglund, Carlsson, Borg, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors, Björling, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Ullenhag, Hatt, Ek, Lööf

Föredragande: statsrådet Ask

Regeringen beslutar proposition 2011/12:109 Vissa åtgärder mot illegala vapen